

LETO XI

Številka 25

Jesenice, 27. junija 1969

ZELEZAR — GLASILO DELOVNEGA
KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE

— Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo »Zelezarja« Železarna Jesenice. Telefon int. uredništvo 483, administracija 484 — Tisk CP »Gorenjski tisk«

ŽELEZAR

Novi žičarski stroji v žičarni

V okviru modernizacije predelovalnih obratov je naša žičarna dobila tudi nove žičarske stroje firme Herborn iz Zahodne Nemčije in sicer: dva šeststopna stroja tip G 16/6 in en stroj osemstopni tip G 16/8. Vsi trije stroji so opremljeni s statičnimi navijalci WTH 760.

Stroji lahko vlečejo navadno kvaliteto žice ali pa jekleno, vendar bodo v glavnem proizvajali varilno žico in žico za našo žebeljarno. S tem bo prav gotovo rešen problem vložka za žebeljarno, kajti prav žebeljarna ima sedaj največje probleme z vložkom, seveda ob pogoju, da bo tudi žičarni zagotovljen vložek.

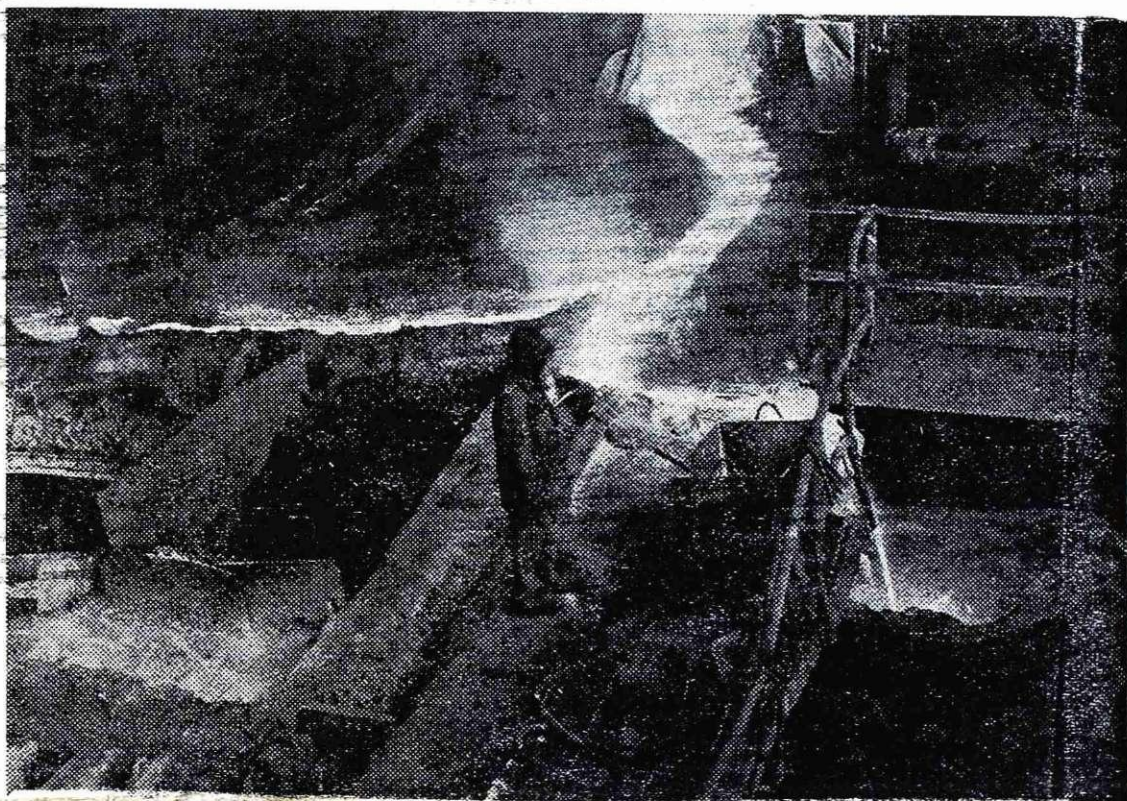
Stroji so izvedeni za suho vlečenje žice, kot mazivo se uporablja prašek. Naj v nadaljevanju malo podrobneje spregovorim o tehničnih karakteristikah vlečnih strojev.

Šeststopni žičarski stroj je opremljen s šestimi vlečnimi bobni, vsak boben poganja dvobrzinski elektromotor firme BBC 37/54 PS, 1000/1500 vrt min, vso ostalo električno opremo je izdelala firma Siemens Schneker. Maksimalna vhodna dimenzija vlečne žice je pri navadni kvaliteti 7 mm Ø, maksimalna izhodna dimenzija je 3 mm Ø, minimalna izhodna dimenzija pa 2,2 mm Ø, seveda ob pogojih, da je stroj polno izkoriščen. Moč elektromotorjev je osnovana na redukciji na enem bobnu 20%.

Pri tem se giblje hitrost vlečne žice na navijalcu v mejah od 6,40 do 8 m/s in pri tem je produkcija žice v osmih urah v mejah od 5,35 t do 9,6 ton.

Če z istim strojem vlečemo jekleno žico, je maksimalna vhodna dimenzija žice 6 mm Ø, maksimalna izhodna dimenzija je 2,8 mm Ø, minimalna izhodna dimenzija pa 1,8 mm Ø, ob polni izkoriščenosti stroja. Redukcija na enem bobnu je zopet izbrana na 20%. Pri tem se giblje hitrost vlečne žice na navijalcu v mejah od 4,27 — 8 m/s in pri tem je produkcija žice v osmih urah v mejah od 5,3 — 3,55 t. Skupna maksimalna redukcija na cellem stroju znaša 80%.

Osemstopni žičarski stroj je opremljen z osmimi vlečnimi bobni, vsak boben poganja dvobrzinski elektromotor firme BBC, 30/44 PS, 1000/1500 vrt min, vso ostalo električno opremo je izdelala firma Siemens Schneker. Maksimalna vhodna dimenzija vlečne žice je pri navadni kvaliteti 7 mm Ø, maksimalna izhodna dimenzija 2,2 (nadaljevanje na 3. strani)

Plavžarji so dosegli najnižjo porabo koksa, ki smo jo kdajkoli dosegli v jeseniških plavžih

Razgovor z vršilcem dolžnosti direktorja za proizvodnjo inž. Avgustom Karba

Izvrstno delo plavžarjev v tem mesecu

Tako kakor pri prvi seriji razgovorov z obratovodji tudi sedanjio serijo razgovorov zaključujemo z vprašanjem, za katerega odgovor smo prosili vršilca dolžnosti direktorja za proizvodnjo inž. Avgusta Karba.

VPRAŠANJE: Iz naših dosedanjih razgovorov v talilniških obratih lahko povzame-

mo, da je volje in prizadevanj povsod dovolj, le skoraj v vseh primerih se kolektivi srečujejo ali z nekaterimi zelo zastarelimi napravami, ali s pomanjkanjem prostora, ali z drugimi vzroki, ki so izven delovnega kolektiva. To seveda ne vpliva preveč ugodno na delovni elan, ker bi npr. brez teh težav z enakim fizičnim prizadevanjem lahko dosegli še boljše proizvodne rezultate. Nekatere predvide ne izboljšave smo navedli že v naših dosedanjih razgovorih, ali bi lahko povedali kaj o izboljšavah, ki so predvidene in ki bi jih morali izvesti še v tem letu?

ODGOVOR: Res je, da imamo ravno v talilniških obratih precej različnih težav, ki imajo negativen vpliv na njihovo delo. Istočasno pa je tudi res, da bomo ravno v letošnjem letu izvedli določene ukrepe in nabavili nekatere naprave, ki bodo bistveno vplivale na izboljšanje obratovanja v teh obratih.

Na plavžu imamo danes dejansko malo problemov. To dokazujejo tudi obratovni pokazatelji. Do vključno 23. junija je bila dosežena poprečna mesečna proizvodnja 403 ton grodlja in poraba koksa 690 kg/t grodlja. To je do zdaj najnižja poraba koksa, ki smo jo kdajkoli dosegli v jeseniških plavžih. Vendar že v bližnji bodočnosti računamo, da bomo dosegli še boljše rezultate. V kratkem bodo prispele nove krmilne naprave za kavperje, ki bodo omogočile povišanje temperature zraka na 950 do 1000°C. Prav tako bomo kmalu montirali napravo, s pomočjo katere bomo lahko prek celega leta konstantno držali vlago v vpihanem zraku. To pa bo še izboljšalo obratovne pogoje plavžev. Končno moram omeniti, da kvaliteta ljubijskega limonita z ozirom na zrnatost še danes ni takšna kot nam jo rudnik že skoraj eno leto obljublja. Popravila je samo zrnatost siderita, ki je sedaj ves drobljen. Za limonit pa računamo, da bo letos rudnik le izpolnil svojo obljubo

(nadaljevanje na 2. strani)

Novi kadri za našo železarno

Pretekli teden so na šolah železarskega izobraževalnega centra na Jesenicah zaključili letošnje zaključne izpite na poklicni in tehniški šoli.

Na poklicni šoli je bilo od 88 absolventov pripuščenih k zaključnemu izpitu 79 učencev, od katerih je sedem padlo že pri praktičnem delu izpita, od ostalih, ki so nadaljevali izpite, pa je izpite uspešno opravilo 54 učencev, ali 75%. Izpitni komisiji je predsedoval inž. Miro Noč.

Na tehniški srednji šoli je obiskovalo zadnji letnik 68 učencev, od tega 41 na redni in 27 na večerni šoli in sicer 41 na strojnem in 27 na metalurškem oddelku. Razred je uspešno opravilo 56 učencev (35 na rednem in 21 na večernem oddelku) in prav toliko učencev je bilo pripu-

ščenih k zaključnemu izpitu. Uspešno je opravilo zaključni izpit 40 učencev (26 iz rednega in 14 iz večernega oddelka), ali 71,4%. Izpitni komisiji je pri metalurških predsestoval inž. Avgust Karba, pri strojniških pa mag. inž. Peter Kunc.

Ravnatelj obeh šol Branimir Lorenčič nam je povedal, da je uspeh na večernem oddelku nekoliko slabši predvsem zaradi težkih pogojev dela, ker učenci študirajo poleg rednega dela, brez kakršnih koli ugodnosti na delovnih mestih. Zaključni izpiti pa tudi sam študij pa je iz leta v leto bolj zahteven. Pri sedanjih oblikah zaključnih izpitov morajo učenci vsa dela opraviti v šoli, medtem ko so pred tem zaključno pismeno nalogo delali doma. Kljub

vsemu, je poudaril ravnatelj, pa je strokovno znanje na višji stopnji kakor prejšnja leta. Tudi letos so se zadržali pri problemu slovenskega jezika in ugotovili precejšnje vrzeli v znanju. Enotni so bili v tem, da je za dvig znanja premalo samo prizadevanje slavista na šoli, če pri tem ne bo potrebne zavzetosti vsega učnega kolektiva za boljše znanje materinega jezika. Učenci so namreč zelo šibki pri oblikovanju stavkov, miselnih zvez pa tudi izražajo se zelo pomanjkljivo. Ugotovili so tudi, da učenci zelo malo berejo dobro čtivo.

Po uspešno opravljenih jesenskih izpitih bo iz obeh šol na železarskem izobraževalnem centru letos izšlo čez 150 novih kadrov za železarno.

29. junija ob 14. uri na veliko zborovanje v Završnico

Kadrovska politika in izobraževanje

Med področja, ki jih je v gospodarskih organizacijah še prav posebno aktivirala družbena in gospodarska reforma sodi tudi večja skrb za kadrovske politike in izobraževanje proizvajalcev. Znana ugotovitev, ki velja za vso Slovenijo je namreč ta, da ima naše gospodarstvo izredno slabo kadrovske strukture, saj še pred tremi leti slabi dve tretjini zaposlenih na najzahtevnejših delovnih mestih ni imela ustrezne šolske izobrazbe. Ravno na tem področju, to je na področju kadrovske politike in večini delovnih organizacij, pri čemer tudi naša ni izuzeta, pogrešamo smotrna in objektivna merila tako pri sprejemanju novih delavcev, kakor pri obravnavanju že zaposlenih. Pa vendar je že dolgo znana resnica, da najustrenejša kadrovska merila morajo sloneti na sistematični analizi delovnih mest. To pa pomeni konkretizacijo nalog in dejavnosti, ki jih bo posameznik opravljal na delovnem mestu, poleg določitve specifičnih zahtev delovnega mesta, ki ga bo sedel delavec, to je vprašanje telesnih in duševnih sposobnosti, motivacije za delo, osebnostnih kvalit, znanja, veščin itd. Logično je namreč, da bo le tak delavec, ki bo izpolnjeval vse, ali vsaj večino v analizi delovnega mesta zahtevanih kvalit, lahko uspešno opravljal oz. izpolnjeval vse svoje naloge na delovnem mestu.

Če v ilustracijo navedem samo nekaj primerov, potem bo ta trditev toliko bolj jasna. Delavec, ki npr. ni motiviran za delo na določenem delovnem mestu, kljub ostalim kvalit, ne bo tako uspešen pri delu, kakor, če bi imel tudi to kvalit. Ali delavec pri žičarskem stroju, ki ima lahko vse kvalit, ki jih zahteva analiza delovnega mesta, pa je njegova motorika oziroma spretnost rok nerazvita, ne more dosegati rezultatov, ki bi jih v nasprotnem primeru lahko dosegal. Ali vodilni delavec, ki ima lahko tudi ustrezno izobrazbo pa je osebnostno moten, oziroma je v odnosu do delavcev, ki jih vodi, usmerja in spodbuja, netakten, v nobenem primeru ne bo uspeval na delovnem mestu na katerem je ravno ta kvalit zelo pomembna.

Seveda bi bilo iluzorno vse te lastnosti idealizirati, kajti kadrov, ki bi povsem, oziroma 100 odstotno ustrezali zahtevam delovnega mesta v praksi ni lahko dobiti. Ravno zato v praksi tudi odstopamo od analitičnih zahtevkov delovnih mest. Vendar pa ob tem nastopa vprašanje koliko in pri kateri kvalit lahko odstopamo od analitičnih zahtevkov. Ali npr. petnajstletna praksa s predhodno srednješolsko izobrazbo res lahko nadoknadi fakultetno izobrazbo s krajšo prakso. Zmotno se namreč v praksi pogosto predpostavlja, da sta šolska izobrazba in delovno izkustvo funkcionalno enakovredna! Ravno tako pa bi bilo povsem narobe odstopanja, oziroma odklone od analitičnih zahtevkov posploševati, kajti pomembnost odstopanja ali odklona ni odvisna samo od absolutne velikosti, ampak tudi od praktičnega pomena tj. na katerem delovnem mestu in v kakšnih okoliščinah se pojavlja. Tako bo npr. priučen valjavec s šestimi razredi osnovne šole lahko prav tako uspešno opravljal delo na delovnem mestu, kakor valjavec, ki je poklicni pridobil po končani osnovni šoli na poklicni šoli.

Da imamo tudi v našem podjetju osebne odklone od analitičnih zahtevkov delovnih mest, ni potrebno posebej poudarjati. Vprašanje pa je, ali te odklone, oziroma primanjkljaje v delovni usposobljenosti strokovnega in vodstvenega kadra dovolj sistematično obravnavamo in rešujemo, če vemo, da si brez tega ne moremo zamišljati učinkovite splošne kadrovske politike, niti skladnega in spodbudnega nagrajevanja. Ob tem pa nastopa že drugo vprašanje, to je izobraževanje, pa naj si bo redno ali izredno šolanje ali funkcionalno usposabljanje prek tečajev, seminarjev itd. za delavce, ki pri analizi kažejo primanjkljaj ali v šolski izobrazbi, ali v delovnem izkustvu, ali dopolnilnem znanju. Celovitost vseh teh vprašanj predstavlja osnovo za splošno kadrovske politike.

Krivično bi bilo trditi, da mnogo tega že ni uveljavljenega tudi v kadrovske politike Železarne, vendar pa je še odločno premalo sistematičnosti grajene za daljše obdobje. Le-ta pa mora dobiti ustrezno mesto tudi v razvojnem programu podjetja.

Izvrstno delo plavžarjev v tem mesecu

(nadalj. s 1. str.)
in dokončno uredil naprave za pripravo te rude.

Tudi v martinarni se nam še letos obetajo boljši časi. Sedaj so glavne težave v livni jami, kjer imamo samo en tir za dovoz in odvoz kompozicij z livnimi vagoni. V hali stare valjarne žice že gradimo prvi tir in postopno bomo prenesli v ta prostor pripravo kvadratnih kokil. Na ročenih imamo 15 novih livnih voz in to za potrebe martinarne, kakor tudi elektro jeklarne. Prva dva prideta meseca julija, nato pa postopno vseh 15 do konca leta. Na delo pri pečeh bodo ugodno vplivali kisikovi rezervarji, ki bodo v kratkem pričeli obratovati in bodo omogočili, da bo kisika vedno dovolj na razpolago. Do konca leta pa bomo skušali opremiti še eno peč s kisikovimi kopji. Cilj vseh teh ukrepov je olajšati delo martinarnem, izboljšati kvaliteto proizvedenega jekla ter doseči s štirimi SM pečmi proizvodnjo petih peči.

V elektro jeklarni so težave pri delu v livni jami še večje kot v martinarni. Glavni vzrok je v tem, ker odliva- more poleg pettonskih tudi še enotonske bloke. Ravno sedaj teče akcija, katere namen je ugotoviti tehnološko najugodnejšo rešitev, ki bi nam omogočila prenehanje vlivanja enotonskih ingotov. Skušali bomo ta problem rešiti čimprej. V zvezi z ureditvijo hale bivše valjarne žice in nabavo livnih vagonov velja

isto, kar sem povedal že pri martinarni, ker bosta oba obrata koristila te pridobitve. V kratkem bo pričel obratovati novi 125 tonski livni žerjav, ki bo odpravil zastoje pri vlivanju in omogočil povečanje vložka na Lectromelt peči za 10 ton. Pri pečeh bodo kisikovi rezervarji zagotovili vedno zadostne količine kisika. Končno moram omeniti še to, da je naročen nov voz za prevoz četrte šaržirne košare, ki jo sedaj, ker nimamo voza, ne moremo uporabljati. Dobavljen bo do konca leta in s tem bomo znatno omilili težave pri zakladanju. Z vsemi temi ukrepi bomo tako kot v martinarni izboljšali delovne pogoje in povečali proizvodnjo elektro jeklarne.

V livarni bo letos naša glavna naloga čimprej preusmeriti več proizvodnje v jeklo livarno. Tu gre predvsem za velike odlitke, za ka-

tere imamo delno že urejen prostor pri BBC električni peči, delno pa ga bo treba najti v sedanji livni jami, potem ko bomo pričeli uporabljati prostor v hali valjarne žice. V sivi livarni pa bomo postopno znižali proizvodnjo kokil, medtem ko bomo še naprej vlivali livne plošče in lijake.

Samotarna ima največje težave s svojim strojnim parkom. Računamo na to, da bomo v bližnji bodočnosti skušali nabaviti vakuumsko stiskalnico, ki bo omogočila kvalitetnejšo proizvodnjo.

Iz vsega zgoraj navedenega vidimo, da se tudi talilniškim obratom obeta že v tem letu boljša prihodnost. Stvar obratnih kolektivov pa bo, te pridobitve čim bolj izkoristiti in doseči kvalitetnejšo, večjo ter cenejšo proizvodnjo. Istočasno s tem pa tudi večji dohodek za obrat in celotno Železarno.

PROIZVODNJA JUGOSLOVANSKIH ŽELEZARN V RAZDOBJU JANUAR — MAJ 1969

	1969	1968	indeks
	plan t	doseženo t	%
železova ruda	966.516	829.651	85,8
koks	523.196	510.151	97,5
grodelj	516.084	530.478	102,8
surovo jeklo	958.293	961.289	100,3
SM	704.453	714.596	101,4
EL	169.340	173.472	102,4
LD	84.500	73.221	86,7
gotovi izdelki	775.445	741.252	95,6

Skupščina zveze izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav Jugoslavije

V soboto 21. junija je bila v Beogradu redna skupščina zveze organizacije DIATI, zadnja skupščina je bila 17. maja 1965, to se pravi pred štirimi leti. Zaradi raznih nepravilnosti, ki so se dogajale v zveznem odboru, sta se v maju sestala republiška odbora Slovenije in Hrvatske in zahtevala poročilo nadzornega odbora o pomanjkljivosti glede samega finančnega poslovanja. Na tem sestanku je bilo tudi sklenjeno, da se v dogovoru še z ostalimi republičkimi odbori postavi zahteva zveznemu odboru, da skliče čimprej skupščino, na kateri naj bi v glavnem razpravljali o nadaljnjem delu organizacije DIATI in o reorganizaciji samega zveznega odbora.

Tako se je v soboto 21. junija zbralo v Beogradu več kot sto delegatov iz vse države. Skupščina je bila zelo ostra in kritična ter je obsodila delo dosedanjega zveznega odbora. Nadzorni odbor je na tej skupščini bolj podrobno poročal o posameznih pomanjkljivostih ter tudi predlagal skupščini, da izvoli komisijo, ki mora čimprej urediti celotno finančno stanje in v kolikor bo potrebno vso stvar predati sodišču, da krivce kaznuje. Že sedaj nepravilnosti raiskuje služba družbenega knjigovodstva. Zaradi nejasne situacije skupščina ni obravnavala nepravilnosti bolj podrobno, ker bi s tem situacijo še poslabšala, ampak je v glavnem obravnavala bodoče delo in naloge zveze. Poudarjeno je bilo, da se mora vsa dejavnost prenesti na sama društva in republiške odbore, tako da bi imela zveza bolj koordinacijski, ne pa operativni

značaj. Zveza naj bi v bodoče reševala probleme, ki so vsejugoslovanskega značaja in sodelovala z zveznimi organi in družbenimi in političnimi organizacijami v zveznem merilu.

Na skupščini je bil predložen tudi popravljen statut, v katerem je bilo nakazano delo in nadaljnji razvoj celotne organizacije DIATI. Pri obravnavanju dopolnitve statuta je bila precej živahna razprava, posebno glede organizacijske oblike zveze, statut namreč predvideva namesto zveznega odbora samo koordinacijski odbor, katerega bi sestavljali člani republičkih odborov, tako da bi vsaka republika imela v tem koordinacijskem odboru po dva člana, samostojne avtonomije pa po enega. Koordinacijski odbor ni voljen na skupščini, ampak bodo člani voljeni oz. delegirani iz navedenih odborov. Skupščina je izvolila samo tričlanski nad-

zorni odbor, v katerega so bili izvoljeni člani iz Srbije, Hrvatske in Slovenije. Nadzorni odbor mora najmanj dvakrat letno pregledati celotno materialno in finančno poslovanje in poročati o stanju koordinacijskemu odboru in republičkim odborom.

Razprava o organizacijski obliki zveze je bila precej živahna, nekateri delegati so bili mnenja, da je taka oblika zvezne organizacije korak nazaj in so zagovarjali stališča, da bi še vedno moral ostati zvezni odbor, kakor je bil doslej. Velika večina delegatov pa je soglašala s predloženimi spremembami, predvsem zato, ker dosednji odbor ni opravičil svojega obstoja in ni nudil nobene pomoči republičkim organizacijam, medtem ko je porabil precej denarja. Vsi so bili prepričani, da bo nova oblika organizacije vplivala na hitrejši napredek organizacije DIATI.

Skupščina je sprejela tudi sklep, da bo v letu 1972 kongres DIATI Jugoslavije. V upanju, da bomo z novo obliko organizacije zveze dosegli boljšo dejavnost te organizacije, so se delegati razšli. O poteku same raziskave dosednjega dela zveznega odbora bo objavljeno poročilo, ko bo raziskava zaključena.

Stane Torkar

Novi žičarski stroji v žičarni

(nadaljevanje s 1. strani)

mm Ø, minimalna izhodna dimenzija pa 1,6 mm Ø, seveda ob pogoju, da je stroj polno izkoriščen. Moč elektromotorjev je osnovana na redukciji na enem bobnu 20%. Pri tem se giblje hitrost vlečene žice na navijalcu v mejah od 7,68 — 12 m/s in pri tem je produkcija vlečene žice v osmih urah v mejah od 7,8 — 4,2 ton.

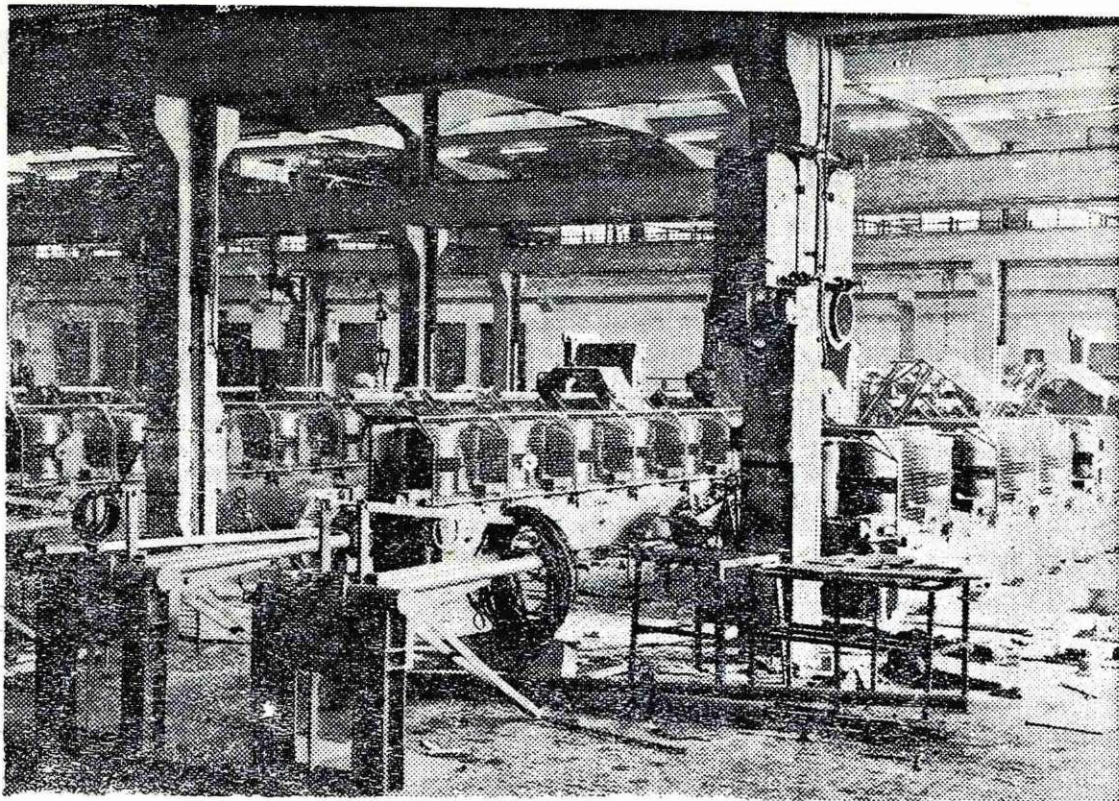
Če z istim strojem vlečemo jekleno žico, je maksimalna vhodna dimenzija žice 6 mm Ø, maksimalna izhodna dimenzija žice je 2,2 mm Ø, minimalna izhodna dimenzija žice pa 1,4 mm Ø, seveda ob polni izkoriščenosti stroja. Redukcija na enem bobnu je zopet izbrana na 20%. Pri tem se giblje hitrost vlečene žice na navijalcu v mejah od 6,4—12 m/s in pri tem je produkcija žice v osmih urah v mejah 4,8—3,25 ton. Skupna maksimalna redukcija na cellem stroju znaša 80%.

Vsak vlečni bobn ima svoj elektromotor, vsi elektromotorji pa so opremljeni s centrifugalnimi pogonskimi sklopki, pogon bobna je izveden prek jermenov. S tem je dosežen izredno miren zagon in razbremenitev elektromotorja ob zagonu. Motorji imajo vgrajeno najnovejšo zaščito, to je, da je izklop ali vklop elektromotorja direktno odvisen od temperature. V ta namen imajo vgrajene v navitje posebne dajalnice, to je elemente, katerih upornost je odvisna od temperature in ti delujejo direktno na tranzistorske releje, ki izklopijo stroj. S tem je zagotovljena dobra zaščita motorjev. Stroj sam obratuje lahko avtomatsko ali posamično. Za avtomatsko obratovanje ima vgrajene dajalnice položaja žice, ki avtomatsko vklopijo ali izklopijo posamezne vleč-

ne bobne, v odvisnosti od tega, koliko žice je navite na bobnu. Za pospešeno zaustavitev stroja so vgrajene na posameznih bobnih elektromagnetne zavore. Za varnost je dobro poskrbljeno. Vsak bobn ima pokrov iz mreže, ki varuje delavca pred udarom žice, ob stroju pa je tudi napeta vrv za zasilni izklop stroja, v primeru nevarnosti. Pri obratovanju je nevaren le trenutek, ko delavec stroj napenja, vendar če je delavec dovolj pazljiv, se nevarnosti lahko izogne. Na koncu stroja je vgrajen statični navijalec žice, kateri nabira žico.

Stroji so dospeli na Jesenice 12. aprila letos, poizkusno pa so pričeli obratovati 17. 6. 1969, čas med omenjenima datumoma pa je bil uporabljen za montažo strojev. Mehansko montažo strojev je prevzela firma EM Maribor, elektromontažna dela je prevzelo obratovodstvo VEN s pogojem, da elektromontažo prevzame oddelek VEN — HVŽ pod vodstvom inž. Langusa, Dolinarja in Kavčiča, gradbena dela pa je prevzelo gradbeno podjetje Gradiš Jesenice. Z UOS je bilo dogovorjeno, da se elektromontažna dela pričnejo s 15. 5. 1969, vendar zaradi zakasnitve gradbenih in mehanskih del smo z montažo začeli 22. 5. 1969. Tako smo od 22. do 29. maja montirali 8 st. stroj, od 29. 5. do 4. 6. prvi 6 stopni stroj ter od 4. do 10. 6. drugi 6 stopni stroj.

Paralelno z montažo strojev pa je tudi potekala prekopitev napajanja zvonastih peči A in B iz transformatorske postaje TP II v TP I zaradi tega, ker je TP II že tako do konca iztrošena, TP I pa še ne in če to ne bi bili naredili, ti stroji ne bi mogli obratovati, ker jih TP II ne

Tudi oba šeststopenjska žičarska stroja sta pridobitev žičarne

bi mogla napajati. Ta dela in tudi napajanje novih strojev je izvedla skupina iz ERD.

Ker so bile dobavljene stikalne omare premalo prostorne za vgraditev dovodnih delov, smo morali to še dodatno urediti.

Skupna montaža strojev je bila zaključena 10. 6. 1969 in 13. 6. je prispel predstavnik firme Herborn. Pohvalno se je izrazil o montaži in pričeli smo preizkušati stroje. Preizkušanje je trajalo do 17. 6. in s tem dnem so bili stroji vključeni v poizkusno obratovanje.

Med preizkušanjem strojev so se pojavile razne napake, katerih vzrok leži najbrž v transportu. Oddelek VEN — HVŽ je napake v dneh preizkusa uspešno odstranil in ni bila potrebna intervencija dobavitelja. Istočasno pa so vzdrževalci spoznali stroje,

kar jim bo pozneje v veliko pomoč pri vzdrževanju. Tako so elektrovzdrževalci VEN — HVŽ kljub rednemu dežurstvu in kljub zakasnitvi mehanskih in gradbenih del izvršili montažo strojev Herborn teden dni pred rokom. Montaža je bila izvršena kvalitetno, kar je tudi poudaril predstavnik firme Herborn. Istočasno pa so tudi kljub temu, da so opravili delo,

kakršno je včasih sodilo v pristojnost zunanjih firm, uspešno vzdrževali obrat HVŽ. Za to je bila seveda potrebna dobra volja in sodelovanje ter ne nazadnje tudi nadurno delo vzdrževalcev. Mislim, da napori obratovodstva VEN in oddelka VEN — HVŽ zaslužijo vse priznanje, posebno v situaciji, v kakršni se danes Železarna nahaja. inž. Langus

Obvestila kolektivu • Obvestila kolektivu

Dežurna služba v Železarni

Sobota 28. 6. od 20. — 8. ure ROMAN STANA, šamotarna
Nedelja 29. 6. od 8. — 20. ure inž. MIRAN JENKO, OTK
Nedelja 29. 6. od 20. — 8. ure mag. inž. RAJKO KEJŽAR, RO
Ponedeljek 30. 6. od 20. — 8. ure inž. MIROSLAV NOČ, Vzdrževanje
Torek 1. 7. od 20. — 8. ure inž. BORIS BREGANT, Stroj. vzdrž.
Sreda 2. 7. od 20. — 8. ure BERTI BRUN, jeklovlek
Četrtek 3. 7. od 20. — 8. ure inž. STANE GRADIŠNIK, OTK
Petek 4. 7. od 8. — 20. ure inž. JANKO ZALETEL, OTK
Petek 4. 7. od 20. — 8. ure inž. JANEZ BIDOVEC, TPD
Sobota 5. 7. od 20. — 8. ure TOMAŽ KAVČIČ, valj. Bela
Nedelja 6. 7. od 8. — 20. ure inž. FRANC VICAR, pred. obr.
Nedelja 6. 7. od 20. — 8. ure MATEVŽ GLUHAR, jeklovlek

Dežurni ima sedež v pisarni tajništva tehničnega in proizvodnega direktorja, tel. 225 — ob odsotnosti kličite tel. 410.

Morebitne spremembe dežurnih so razvidne iz obvestil, ki jih vsako soboto objavljamo na razglasnih deskah vseh vratarjev.

Tajništvo tehničnega in proizvodnega direktorja

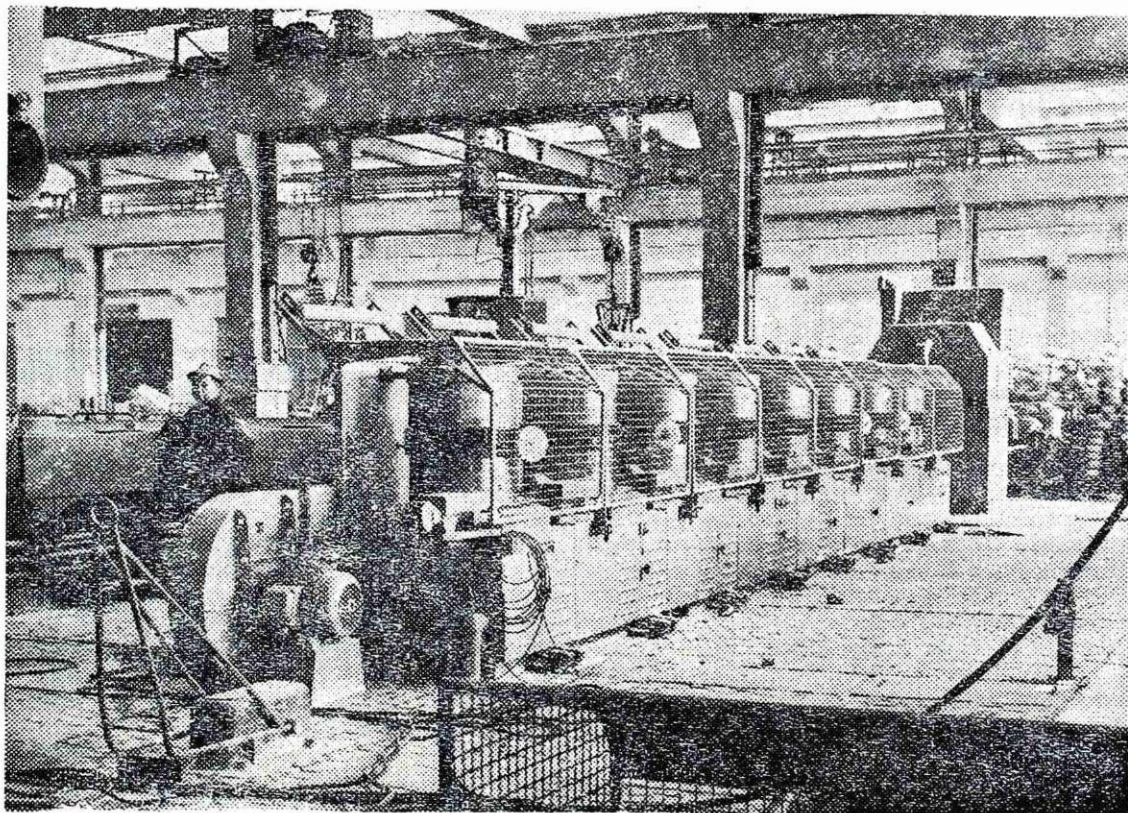
Obvestila kolektivu • Obvestila kolektivu

ZDA — proizvodnja LD in elektro jekla se je v severno-ameriških železarnah tudi v letu 1968 povečala na račun SM jekla. Primerjava med

proizvodnjo v letih 1967 in 1968 z ozirom na posamezne postopke je razvidna iz spodnje tabele:

	1967		1968	
	mil. ton	%	mil. ton	%
SM jeklo	65,5	55,5	61,3	50,4
LD jeklo	38,5	32,6	45,1	37,1
El jeklo	14,0	11,9	15,2	12,5
skupaj	118,0	100,0	121,6	100,0

V žičarni so dobili nov osemstopenjski žičarski stroj

Mladi o sebi, svojih problemih, nalogah in perspektivah

Jesenice — Beograd — Budimpešta — Moskva

(3. nadaljevanje)

Iz zvočnikov donijo borbene, narodne in zabavne ruske melodije, povsod vrste. Odločimo se za ogled ogromnega paviljona kosmos, vrhunec ruske raketne tehnike. Vsi razstavljeni deli, oprema, sateliti, tehnična oprema, rakete so originali, s tovarniškimi napakami. Pred vhomom v kosmos je razstavljena tristopenjska raketa. Nekaj ur je premalo za podroben ogled kosmosa. Ljudje čakajo v vrsti, da lahko gledajo skozi okence notranjost vesoljske ladje, ki je ponesla v vesolje rusko posadko. Levo in desno rakete, sateliti, deli posameznih satelitov, fotografije lunine površine, označba — razdelitev lune po sektorjih. Skratka vrhunec ruske tehnike. Zunaj posedemo, da si malo oddahnemo. Kupimo najboljši sladoled na svetu, to je moskovski sladoled, res je odličan. Na razstavnem prostoru imamo prosto do popoldneva, ogledujemo si čudovite nasade, izredno lepo urejeno okolico vodometa, razstavnih poslopij. Obiščemo stavbo umetnosti SSSR, vendar nas čas priganja. Ogledamo si samo površno nekaj paviljonov, kupujemo razglednice, spominko, značke, narčne Moskve v angleščini, francoščini ali nemščini. Posedemo v bližino čudovitega vodometa, okrog katerega so kipi 15 deklet v narodnih nošah posameznih republik, curki vode, prave vodne zavese dajejo simbolu enotnosti SSSR še večji mik.

Po kosilu imamo prosto popoldne, poležavamo po sobah, kadimo in si nervozno ogledujemo v hotelskem hodniku v recepciji trgovino za dolarje, kar je sploh presenečenje. Tu dobiš vse, od japonskih tranzistorjev do ameriških cigaret, ki so izredno poceni. Spominki, dežni plašči, jantar in še enkrat jantar so razstavljeni po policah zraven ruskega krzna, mitijo samo cene v dolarjih.

Proti večeru okupirajo našo sobo uslužbenke hotela Turist. Sobarice, recepcionerke, perice in nekaj strežnega osebja, vse to si podaja kljuko vrat. Vstopita dve starejši tovarišici, zakleneta vrata. Zagrneto zavese in pogajanje se začne. Zanimajo jih dežni plašči made in Italija, skratka najlon.

Tako mine dan. Poležemo, kajti naslednji dan nas čaka nov program.

Nekaj nas je bilo, ki enostavno nismo mogli vstati po velikem praznovanju 9. maja, praznika zmage SSSR, zato se zahvaljujem Božotu za zelo zanimiv opis Tretjakovske galerije.

Med vožnjo po širokih bulevarjih Moskve z avtobusom, ki bi pri nas defal odlično reklamo za jogi, jogi, jogi..., smo srečno prispeli do Kremlja. Nasproti Kremlja je Tretjakovska galerija, loči ju le reka Usora, na kateri je živahen rečni promet. Znamenita galerija je na videz skromna stavba, rekel bi visoko pritlična in precej razvlečena. Še predno vstopimo, nam plavalasi Oleg pove kratko zgodovino, da je stavba iz carskih časov. Lastnik je bil velik ljubitelj umetnosti in umetnikov. Tretjakovska — lastnika sta se trudila, da ne bi prizadela občutljivih značajev umetnikov. Naročala sta njihove avtoportrete in portrete znanih osebnosti ruskega carskega dvora ter jih bogato plačevala. Zbrala sta okrog 3.000 platen, večina portretov in nekaj zgodovinskih upodobitev. Vse to neprecenljivo bogastvo sta zapustila domovini. SSSR je stavbo preuredila v galerijo — biser umetniških zbirk vse od začetkov ljudske umetnosti, čudovitih mozaikov, prek bogatega srednjega veka do moderne umetnosti.

Sama Tretjakovska galerija ima 54 dvoran, v katerih je razstavljenih 36.000 platen, mozaikov — skratka vrhunec ruske upodabljajoče umetnosti. V posebni dvorani — oddelku so razstavljena platna, ki prikazujejo oktobrsko revolucijo do 50-letnice te revolucije.

Prijazna upraviteljica nas je spremljala po dvoranah, v katerih so razstavljena platna po kronološkem vrstnem redu, od začetka pa vse do obdobja revolucije ter razlagala nastanek ruske likovne in upodabljajoče umetnosti.

Enkratna doživetja so ogromna platna zgodovinskih dogodkov, ki še takega mlačneža do umetnosti pritegnejo — impresionirajo. Udar Tatarov, upor Aleksandru Velikemu, Napoleonov vdor v Rusijo, kronanje, izgon v Sibirijo, oktobrsko revolucija, obnova domovine in še ogromna platna, za katera bi vsak ljubitelj potreboval za ogled vsaj teden dni, ne pa samo dopoldne in del popoldneva, kolikor smo imeli časa mi. Vse smo samo bežno registrirali, vračali smo se tiho, globoko zamišljeni, vsak je premleval vtise na enkratno doživetje.

Na povratku v hotel smo pozabili, da smo v avtobusu, ki je brundal svojo vsakdanjo pesem, poskakoval, odskakoval in hropel pred semaforji.

(se nadaljuje)
Mirko Kunšič

Otvoritev mladinskega kluba 4. julija

O tem, da dela skupina mladincev v kletnih prostorih Titovega doma mladinski klub, smo že večkrat pisali. Zvedeli smo, da so dela že v zaključni fazi in da morajo le še stene prelepiti s tapetami in obložiti tla s ploščicami. Oprema je tudi že naročena. Z deli hitijo in če ne bo prišlo vmes kaj nepredvidenega, ga bodo odprli za 4. julij.

Opremljen bo le glavni prostor, medtem ko jih v ostalih prostorih čaka še dosti dela, sicer se bo pa glavno začelo šele z otvoritvijo. Takrat se bo pokazalo, kakšen klub bo, kako bo služil svojemu namenu in kdo se bo zbiral v njem. Če sodimo po prizadevnosti fantov, ki so do zdaj opravili v njem skoraj tisoč ur prostovoljnega dela, mora biti vse v redu. Torej, mladinskemu klubu — srečno!

J. Jekler

Redna seja PK ZMS železarne

Poletje je tukaj in čeprav vreme letos ni najboljšo, vendar vsak razmišlja, kje in kako bo preživel letni oddih. Sole so za nekaj časa zapre duri in šolarji so polni počitniškega veselja.

Tudi na PK ZMS železarne Jesenice so sklenili, da bodo z rednimi sejami prenehali tja do septembra, ker ni nobenih posebnih nalog v tem času. Seje pa se bodo sklicevale le po potrebi. Mislim, da je res bolje tako, kot pa da bi imeli redne seje — zaradi sej.

Na zadnji redni seji v torek, 24. t. m. so govorili o tekočih nalogah. Predsednik Miro Ipavec je podal kratko poročilo o opravljenih nalogah.

Delovna akcija v valjarni žice je končana. Mladincem, ki so podirali peč, je že tudi nakazan denar, ki ga bodo lahko dvignili na tajništvo ZK pri Jeleni. Drugače pa je z elektrifikacijo, ki še sedaj ne vedo, koliko in kako bodo na- grajeni za svoje delo.

Delegacija iz ČSSR iz železarne Poldi iz Kladnja je bila z našim gostoljubjem zelo zadovoljna. Njihov obisk pri nas je potekal po načrtu, le da so imeli smolo s svojim avtomobilom, ki jih je izdal že na poti v Jugoslavijo, da so zamudili nekaj ur, toda nazaj grede pa so se zaradi njega zamudili kar dva dni. Vendar to ni pokvarilo njihove dobre volje in srečni so odhajali nazaj domov z vzklikom na ustnicah: »Kmalu nasvidenje!«

Prošili so nas tudi, da jim čimprej pošljemo jamstveno pismo za rekreacijsko zamenjavo in za zamenjavo praktikan- tov.

Jamo

Novice iz PK ZMS železarne

V predsedstvo so na zadnji seji kooptirali Marjetko Hudrič, članico novoustanovljenega mladinskega aktiva IBM, ki šteje dvanajst članov.

Izvolili so tudi petčlanski sekretariat, ki bo vodil delo mladinske organizacije med počitnicami. Izvoljeni so bili: Tone Rebolj, Miroslav Ipavec, Ljubo Jasnič, Metka Jerovšek in Marjetka Hudrič.

Dva člana predsedstva gresta v avgustu na odsluženje obveznega vojaškega roka.

V jeseni bodo potrebne kadrovske spremembe, da se izločijo tisti, ki so bili nezainteresirani in ki niso v ničemer sodelovali. Namesto njih bomo kooptirali mlade, ki bodo pripravljeni tudi delati.

Po 4. juliju bo predsedstvo za svoje člane organiziralo piknik v Završnici.

Izlet mladincev iz valjarne 1300

Na mladinskem sestanku smo se dogovorili za izlet v Portorož. Z denarjem, ki smo ga dobili od zbranega odpadnega papirja, največ nam je pa prispeval sindikalni odbor valjarne 1300, nam je bil omogočen lep izlet.

Vso organizacijo izleta smo prepustili podjetju Kompas. Kljub slabemu vremenu smo se z lepim avtobusom mercedes odpeljali proti Jadranu in že od Ljubljane naprej nas je obsijalo toplo sonce. Med potjo smo se ustavili pri škocjanskih jamah in z zanimanjem smo si ogledali to naravno lepoto.

Po prihodu v Portorož smo imeli kosilo, po kosilu smo si v manjših skupinah ogledali mesto, nato se pa odšli kopat.

Izlet nam je zelo uspel in prav zato si še želimo podobnih izletov.

H. E.

Stenograf- ski tečaj je uspel

Tečaj stenografije, ki ga je kadrovski sektor organiziral za svoje administrativne delavce, je trajal od 13. februarja do vključno 13. junija 1969. Po učnem programu so morali v tem času predelati poslovno pismo slovenske stenografije (avtor prof. Rudolf Rakuša), ki zahteva poznavanje vseh stenografskih znakov in oblik ter zanesljiv stenogram brez hitrosti; le-to se pridobi z govornim pismom v nadaljevalnem tečaju.

Tečaj so zaključili z izpiti dne 16. t. m. Z doseženimi rezultati so zadovoljni, saj je od 20 prijavljenih naredilo izpit 17 kandidatk ali 85%. Od tega je bilo:

pet ali 25% — odličnih, 6 ali 30% — prav dobrih, 4 ali 20% dobrih, 2 ali 10% zadostnih, 3 ali 15% pa ni izpolnilo zahtev stenografskega preizkusa. Pri tem naj še omenimo, da je tečaj začelo obiskovati 37 administrativnih delavk, samo 20 pa jih je vztrajalo do konca.

Priučitev stenografije zahteva veliko truda, vztrajnosti in vaje, zato zaslužijo pohvalo prav vse, ki so se naučile poslovnega pisma slovenske stenografije v tako kratkem času. Za pridnost in prizadevnost pa še posebej čestitamo našim sodelavkam, ki so izpit naredile z odliko: Te so: Miša AJSTER, strojno vzdrževanje, Erika Mejač, valjarna Bela, Minka MISIČ, šamotarna, Zdenka ROZMAN, strojne delavnice in Hilda ZIDAR, valjarna 1300.

Upamo, da bodo udeleženci tečaja na delovnih mestih s pridom uporabile pridobljeno znanje in da ga bodo izkoristili tudi njihovi predstojniki pri njihovem delu, saj znanje stenografije pomeni veliko pridobitev na času. Danes imamo namreč precej absolventk srednjih ekonomskih in administrativnih šol, ki dobro obvladajo stenografijo, vendar do sedaj niso imele možnosti, da bi svoje znanje pokazale. Stenografijo bodo počasi začele pozabljati, šefi in referenti pa bodo še vedno dajali v preizkus lastno ročno napisane izdelke, obenem pa se bodo jezili na preobremenjenost zaradi administrativnega dela.

Železarski globus

JAPONSKA — Ob koncu leta 1968 je obratovalo na Japonskem skupno 53 plavžev. Od tega so pri 20 uporabljali visok pritisk na žrelu. — Poleg tega je v tem obdobju obratovalo v japonskih železarnah skupno 66 kisikovih konvertorjev z letno proizvodno zmogljivostjo 57 milijonov ton jekla. V tem letu se je tudi povečalo število novih za kontinuirano vlivanje za štiri, tako da jih je v decembru obratovalo skupno dvajset.

Samoupravni organi v preteklem tednu

4. seja odbora za plan in finance

Predsednik odbora za plan in finance Anton KOMLJANEC je sklical v torek 24. junija 1969 že četrto sejo odbora in na seji predlagal naslednji dnevni red:

izvrševanje programa proizvodnje v II. dekadi junija, izvrševanje plana po asortimentu v prvih petih mesecih letošnjega leta in poročilo o gibanju stroškov proizvodnje v maju.

Pred obravnavanjem prve točke dnevnega reda so v zvezi s sklepom prejšnje seje odbora sprejeli program obravnav rentabilnosti proizvodnje v posameznih obratih in sicer:

na naslednji seji analizo valjarne 2400,

sredi julija analizo optimalnega zasilja plavža,

konec avgusta analizo optimalnega programa jeklovleka in

konec novembra analizo hladne valjarne.

Iz poročila o izvrševanju programa v II. dekadi junija, ki ga je podal direktor za proizvodnjo, so ugotovili, da je uspeh II. dekade nekoliko slabši kot so bile prejšnje dekade, to pa predvsem zaradi okvare peči v valjarni žice in okvare kisikarne. Ti okvari sta imeli zelo težke posledice v proizvodnji, predvsem v martinarni in v valjarni žice ter v vseh tistih obratih, ki v svojem tehnološkem procesu rabijo večje količine kisika. Ugotovili so da bo zaradi tega mesečni plan blagovne proizvodnje dosežen največ 28.000 ton, namesto predvidenih ca. 30.000 ton. Strinjali so se s presmeritvijo proizvodnje na valjarno trakov, linijo rezanja in delno na valjarno 1300, ker bomo le tako lahko dosegli kar se največ da od zastavljenega programa.

Iz poročila pa so ugotovili tudi razveseljivo dejstvo, da je bila v tem obdobju zelo dobra proizvodnja obeh plavžev, ki sta dosegla povprečno dnevno proizvodnjo 403 tone pri najnižji povprečni porabi koksa odkar obstaja železarna in sicer 690 kg/t. Odbor je menil da je to pomemben uspeh naših plavžarjev.

V nadaljevanju seje so analizirali izpolnjevanje plana blagovne proizvodnje za

prvih 5 mesecev v kvalitetnem asortimentu in ugotovili nesorazmerje med količino in vrednostjo proizvodnje. Vzroki so v glavnem pogojeni z objektivnimi težavami v proizvodnji, kot so brusilne naprave v valjarni Bela in žarilne kapacitete v predelovalnih obratih. Ni so se spuščali v podrobnosti vzrokov zastojev brusilnih strojev, nujno pa so zahtevali, da se stroji usposobijo tako, da bodo zmožni polno obratovati, ker se le tako lahko delno odpravijo nesorazmerja med količino in vrednostjo proizvodnje. Prav tako so ugotovili, da v žičarni večajo proizvodne zmogljivosti z nabavo novih naprav, kot so žičarski stroji Herborn, medtem ko žarilne kapacitete ostajajo iste in zaradi tega predstavljajo vedno večje ozko grlo v proizvodnji.

Ob koncu seje so obravnavali še poročilo o gibanju proizvodnih stroškov v maju in sklenili, da je treba do polletnega obračuna dokončno rešiti vprašanje moratorija pri jugoslovanski investicijski banki, da je treba forsirati proizvodnjo, pri kateri smo v zadnjem času dosegli z raznimi dogovori zelo ugodne cene, v nobenem primeru pa ne dovoliti izpad te proizvodnje in da se mora odgovorna služba angažirati pri iskanju raznih olajšav pri obrestih. Naročili so, da je treba na prihodnji seji poročati če so v visoki postavki stonine zapadene tudi stonine za kamione in če so, kolikšne so te stonine.

Sklenili so še, da bodo v prihodnjem tednu sklicali sešatek vseh predsednikov komisij za proizvodnjo v delovnih enotah in, da bodo na tem sestanku obravnavali način dela teh komisij ter povezavo komisij z odborom.

2. seja odbora za kadre

Drugo sejo odbora za kadre je predsednik Janez TUŠAR sklical v sredo, 19. junija 1969 in predlagal za dnevni red samo eno točko in sicer reševanje tekočih vprašanj.

Med tekočimi vprašanji so najprej ponovno obravnavali predlog komisije za imenovanje obratovodje strojnih delavnic in so se med štirimi prijavljenimi kandidati odločili za inž. Jaka SOKLIČA. V zvezi s tem imenovanjem so sklenili, da v bodoče ne bodo obravnavali predlogov, za katere bodo smatrali, da niso dovolj pripravljeni in premalo koordinirani z upravo pod-

jetja. Takšnih predlogov ne bodo obravnavali niti v primerih, ki bi bili potrebni hitre rešitve.

Nato so obravnavali vlogi dveh sodelavcev, ki sta zaprosila za skrajšanje odpovednega roka. Vlogi so zavrnili, ker so smatrali, da v sedanjem pomanjkanju delovne sile, ni mogoče skrajšati zakonitega odpovednega roka.

V nadaljevanju seje so odobrili enemu sodelavcu študijski dopust za izredni študij na višji tehniški šoli v Mariboru, eni sodelavki pa neplačan dopust. Sklenili so, da bo prihodnja seja odbora 8. julija in da bodo na tej seji obravnavali podelitev štipendij posameznim prosilcem. Dogovorili so se tudi o tem, da bodo na seji prihajali bolj redno, če pa bo kdo od članov zadržan, se mora vnaprej opravičiti, tako da bi se seja lahko odložila, v primerih če bi bila nesklepčna.

Seja komisije za kadre v valjarni Bela

V sredo, 18. junija je bila v sejni sobi valjarne Bela seja komisije za kadre in medsebojne odnose. Na seji so pregledali ter potrdili predlog razporeditve začasnih delovnih mest v valjarni žice na

Beli. Tov. Justin, predsednik komisije, je prisotne seznanil s spremembami, ki so nastale ob ukinitvi stare valjarne žice na Jesenicah in povedal, da so spremembe zaenkrat lečasne, medtem ko bodo o rednih spremembah razpravljali šele na osnovi opravljenih strokovnih testov

ter razpisa prostih delovnih mest. Sedaj so delavci v glavnem razporejeni na boljša delovna mesta in le nekateri na nižja delovna mesta s pripombo, da to ne vpliva na njihov osebni dohodek, ker je treba upoštevati 97. člen pravilnika o delovnih razmerjih.

2. seja odbora za izume in racionalizacije

Na drugi seji odbora za izume in racionalizacije, ki jo je predsednik inž. Janez FALETIC sklical v soboto, 21. junija 1969 so obravnavali nekaj koristnih predlogov. Večino predlogov so odstopili ustreznim službam ali posameznim strokovnjakom v nadaljno obdelavo oziroma mnenje, ker predlogi niso bili dovolj obdelani in utemeljeni.

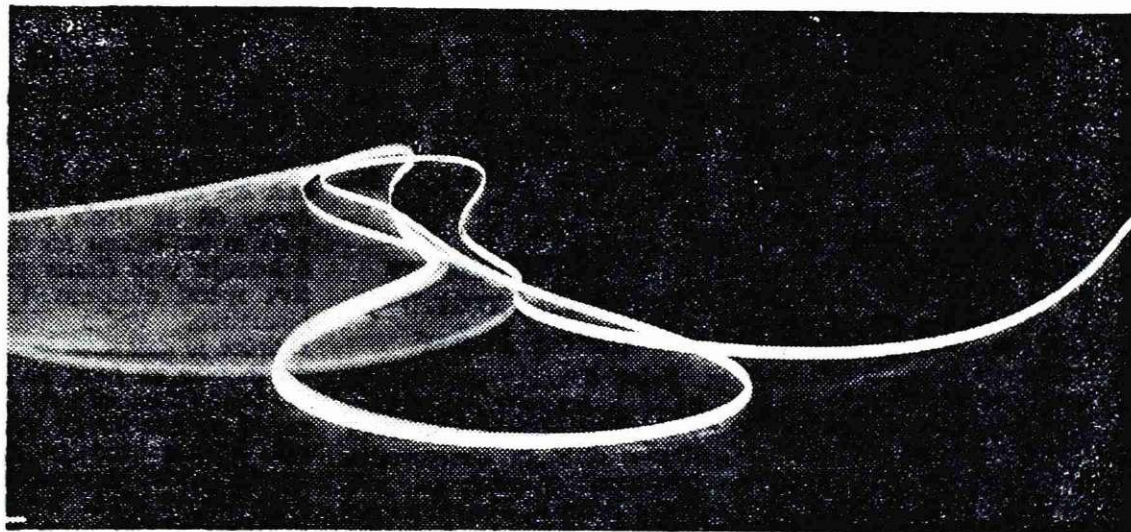
Ob koncu seje so sklenili, da je treba razpise za rešitev tehničnih problemov, ki so zbrani v sektorju za ekonomiko, razdeliti glede na probleme po posameznih delovnih enotah z zadolžitvijo šefom delovnih enot, da predlože razpise ponovno pregledajo in ugotovijo, katere od njih je treba objaviti, katere pa ne, ker jih ne bi bilo mogoče realizirati oziroma so postali že neaktualni.

Smatrali so, da bi bilo treba dopolniti pravilnik o izumih, tehniških izboljšavah in koristnih predlogih, ali z novim členom ali pa z novim

odstavkom v 25. členu s približno naslednjo vsebino:

»Avtor tehnične izboljšave ali koristnega predloga ima pravico enkrat v petih letih po prvem izplačilu odškodnine ali nagrade, ponovno predložiti predlog v obravnavo in ocenitev, če lahko dokaže kontinuirno uporabo ali obratovanje prvotnega svojega predloga. Predlog se ocenjuje po enakih kriterijih kot prvič.«

O tem bodo člani odbora še razmislili in bodo na prihodnji seji povedali svoje mnenje.

ZELEZNA KACA — spomin na staro valjarno žice

Florijan Mlakar asistent za strojno vzdrževanje - novator

V preteklih letih so posebno v žičarni in lužilnici ter v pocinkovalnici uvedli številne nove delovne in tehnološke postopke, ki so se zelo ugodno obnesli. Pri tem so poleg žičarjev, lužilcev in pocinkovalcev sodelovali tudi nekateri inozemski strokovnjaki iz številnih kolektivov.

Na pocinkovalnih progah za pocinkanje žice so bili montirani gorilci Fulmina z avtomatsko termo regulacijo, ki pa so zelo bremenili režijske stroške, poleg tega pa so bili še komplicirani in so zahtevali izurjeno posluževanje. Zelo pogostne so bile tudi okvare in pregoreti. Lani so gorilci povzročili nevarno in komplicirano eksplozijo zaradi nepopolnega izgoritja plamena, kar je povzročalo pojave škodljivih plinov, ki so kvarno vplivali na pocinkovalne peči, škodljivi pa so bili tudi za zdravje tam zaposlenih.

Asistent Florijan MLAKAR je začel razmišljati, kako bi odstranil te slabosti in po-

manjkljivosti. Z opazovanjem delovanja Fulmina gorilcev se mu je porodila zamisel, da izdela doma gorilce na plin butan in propan za nujno potrebno ogrevanje sušilcev žice in klor-cink kopeli. Izvedba avtorja tehnične izboljšave št. 1860 v vsakem pogledu ustreza in povečuje delovno varnost in ustvarja ustrezne delovne pogoje pocinkovalcev. Dolžina plamena se lahko poljubno regulira in prilagaja potrebam. Domača izdelava gorilca za plin butan in propan je enostavna in ceneja. Kalorična moč novih gorilcev se lahko avtomatično regulira od 5.000 do 25.000 kalorij, izgoritje plinov je popolno in ne more priti do

eksplozij ali zastrupitve, odstranjeni pa so tudi kvarni vplivi na ostale dele pocinkovalne peči. Z novo izvedbo je doseženo odlično mešanje zraka in plinov in popolno izgoritje, s čimer se doseže maksimalna učinkovitost.

Odpadejo vse prej nujno potrebne odsevalne naprave za kvarne, odvišne pline. Ogrevanje pocinkovalnih peči je mnogo cenejše in varnejše. Nove gorilce na plin butan in propan za potrebe sušilcev žice in klor-cink kopeli na pocinkovalnih pečeh žičarne je mnogo lažje posluževati kot dosedanje komplicirane gorilce firme Fulmina. Za naše potrebe in zahteve varnosti novi gorilci vsestransko ustrezajo in povečujejo delovno varnost. Avtorju tehnične izboljšave iskreno čestitamo k doseženemu delovnemu uspehu.

Sestanki delovnih skupin

Šamotarna — dnina Podlesnik

Na sestanku delovne skupine 13. junija so razpravljali o večjem koriščenju strojnega parka, da bi tako še povečali proizvodnjo. Govorili so tudi o kvaliteti izdelkov in naglasili, da bodo morali biti še bolj pazljivi pri doziranju v mlin, obveznem tehtanju ter kontroli mrež. Vodja delovne skupine je navzoče delavce seznanil tudi s problemi glede dopustov. Na vprašanje delavca Čabroja, zakaj je treba včasih delati kar na dveh delovnih mestih, je delovodja pojasnil, da je to potrebno zaradi pomanjkanja delavcev ter izpolnjevanja proizvodnega načrta. Delavci se strinjajo z vsestranskim prizadevanjem, da bi izboljšali kvaliteto izdelkov, menijo pa, da je treba za to tudi usposobiti strojni park.

Šamotarna — dnina Šorn

Sestanek delovne skupine je bil 12. junija, prisotnih pa je bilo 18 delavcev. Vodja skupine je najprej poročal o izpolnjevanju proizvodnega načrta za tekoči mesec, nato pa so največ govorili o strojnem parku, ki ne ustreza več. Tov. Šorn je še opozoril na kvaliteto, zlasti pa na morebitne zamenjave posameznih kvalitet opeke, kar bi vplivalo na prodajo izdelkov. Tudi na tem sestanku je bilo govora o menjavi delavcev na delovnih mestih, o koriščenju letnih dopustov ter o čiščenju mlinov. Med razpravo je bila poudarjena osebna odgovornost zaposlenih na delovnih mestih.

Šamotarna — dnina Krmelj

Dne 13. junija so se sestali sodelavci dnine Krmelj v šamotarni. Vodja skupine jih je najprej seznanil z delovnim načrtom, nato pa opozoril na vedno ostrejši kriterij glede izdelkov, ki jih postavljajo kupci. To velja za Vatrostalno in za našo jeklarino, ki zahteva, da mora izdelana opeka vzdržati od 12 do 15 šarž. Zato bo treba zaostri kriterije izdelave od priprave vložka do končne izdelave. Sodelavka Babičeva je opozorila na problematično stanje Pauker stiskalnice ter na nabavo novih modelov. Meni namreč, da v kolikor stroji ne bodo vzdrževani, ne moremo pričakovati kvalitetne izdelave. Na kvaliteto vpliva tudi stalna menjava delavcev ter previsoka norma. Nadalje so govorili še o zamenjavi na delovnih mestih ob koncu dnine ter o nagrajevanju. Vodja skupine tov. Krmelj je opozoril, da bo vsa neustrezna proizvodnja odračunana pri razmeh. Delavci

so zahtevali, da jim vodja skupine na naslednjem sestanku pojasni, zakaj v šamotarni ne pišejo več ur za manjkajoče, tako kot delajo v drugih obratih. Zahtevajo tudi večjo odgovornost vodilnih ljudi v obratu. Omenjali so asistenta za vzdrževanje in druge. Menijo tudi, da niso samo delavci tisti, ki morajo biti neoporečni, ampak so za boljše delo v obratu odgovorni vsi člani kolektiva.

Šamotarna — dnina Rus

Sestanka delovne skupine peči v šamotarni, ki je bil 12. junija, se je udeležilo 14 sodelavcev. Največ so razpravljali o proizvodnji in pri tem omenjali slabo kvaliteto mazuta, ki je bil pomešan z vodo. Žgalce opeke so opozorili, da morajo slab material pravočasno odsirati. Delavci so imeli precej pripomb na račun oddelka mlina zaradi kvalitetne izdelave opeke. Kot na vseh sestankih, so tudi na tem govorili o dopustih, ki jih je treba pravočasno prijaviti. Ob koncu je bilo tudi povedano, da so morali obžig pri vseh vrstah opeke zaradi slabega mazuta precej podaljšati.

Vzdrževanje — montaža Javornik, dnina Tušar

Poleg delavcev montažnega oddelka Javornik sta bila na sestanku tudi vodja oddelka Franc Bajt in obratovodja strojnega vzdrževanja inž. Boris Bregant. Največ so govorili o pripravi na remont v valjarni 1300. Iz mrežnega programa je razvidno, da je čas za remont zelo kratko odmerjen in predvideva, da bi moralo biti na eni peči zaposlenih po 9 delavcev, kar pa zaradi pomanjkanja delavcev ni mogoče. Na razpolago so imeli dve varianti: ali 12-urno delo ali delovni čas trikrat po 8 ur, s tem da dobijo dodatne delavce. Dogovorili so se za drugo varianto.

Ob koncu sestanka so govorili še o nagrajevanju v Železarni ter ugotavljali precejšnje razlike pri osebnih dohodkih neizkušenih oz. ne-kvalificiranih ter varilcev, ki varijo pri 100 atm. pritiska in je njihova odgovornost zelo velika. Zavzemajo se za to, da bi bili delavci, ki so izučeni, bolje plačani in da je treba v Železarni uvesti nagrajevanje po delu. Skratka, treba je urediti notranjo delitev dohodka.

Valjarna 2400 — dnina Mirtič

Na sestanku delovne skupine 5. junija je bilo prisotnih 12 sodelavcev. Razpravljali so

o proizvodnem načrtu ter o organizaciji dela. Ker jim močno primanjkuje delavcev, bodo morali delo razporediti tako, da bodo obveznosti, ki jih imajo do proizvodnega načrta, izpolnili s številom delavcev, ki jih imajo trenutno na razpolago. Zaželjena je tudi večja disciplina pri zamenjavi dnin. To je možno le z vednostjo vodje oddelka odprave. Bilo je nekaj reklamacij zaradi nepravilnosti pri nakladanju vagonov, poleg tega pa so govorili tudi o pristojnosti samoupravnih organov od DSŽ pa do svetov DE ter odborov in komisij.

Valjarna 2400 — dnina Resman

Spregovorili so o vlogi ter pomenu delovnih skupin, asistent inž. Bartelj pa je navzočim delavcem posredoval problematiko proizvodnje. Imeli so pripombe glede zabojev za škajo ter zaradi delovnih mest pri Šack škarnjah, ki so pre nizko ocenjena.

Predelovalni obrati — žičarna, dnina Poklukar

Navzočih je bilo 23 delavcev. Na sestanku je bilo rečeno, da se bodo sestajali vsak mesec enkrat ter ob sodelovanju vseh članov kolektiva sproti obravnavali problematiko. Vodja delovne skupine je delavcem povedal, da je plan za junij večji za 200 ton in navedel tudi razloge, ki so narekovali povečanje. Delavci menijo, da bi morali o tem razpravljati že prej ter odločati. Imeli so kritične pripombe na račun valjarne žice, ki jim pošilja slabo navite kolobarje žice.

Žica je tudi zmedena, razen tega so opazili več zamešnjav materiala. Govorili so še o delovni disciplini in s tem v zvezi o izkoriščanju strojnega parka in delovnega časa. Kritične pripombe so imeli glede luženja žice in dobili pojasnilo, da se bo stanje izboljšalo, ko bo izvedena rekonstrukcija lužilnice. Odveč so tudi zastoji zaradi vzdrževalcev in karistov, ki bi jih lahko zmanjšali na minimum.

Predelovalni obrati — patentirnica, dnina Bremec

Po končani nočni izmeni so se sestali na prvem sestanku delovne skupine in razpravljali o delovni disciplini, urejenosti delovnih mest ter o odnosu do žerjavov, varilnih aparatov itd. Predlagajo ostrejšo mere do delavcev, ki ne ravnaajo tako kot predvideva tehnološki postopek. Po njihovem mnenju ne bi smeli biti vseh osem ur v akordu. Delovodja na sestanku ni mogel odgovoriti na nekaj vprašanj delavcev in sicer: kdaj bo postavljena intenzivna naprava za izpiranje žice pred navijalnimi bobni, glede analitičnih ocene delovnih mest, kjer bi morali upoštevati tudi zdravju škodljive elemente v patentirnici, glede odvijalcev na progi A ter glede kave, ki jo pogrešajo. Na vsa ta vprašanja bo treba odgovoriti pozneje.

Predelovalni obrati — patentirnica, dnina Oreški

Sestanek je bil na začetku dopoldanske izmene, obravnavali pa so delovno disciplino ter govorili o pravilnem ravnanju s plinskimi napravami ter z žerjavi. Bilo je tudi več vprašanj glede samih naprav ter pogojev. Delavce

zanima, kaj je z denarjem, ki bi ga morali dobiti pri zbiranju škaje ter glede omarič za orodje. Ker je delo otežkočeno in zdravju škodljivo, menijo, da bi morali imeti večje osebne dohodke, vsaj za eno grupo.

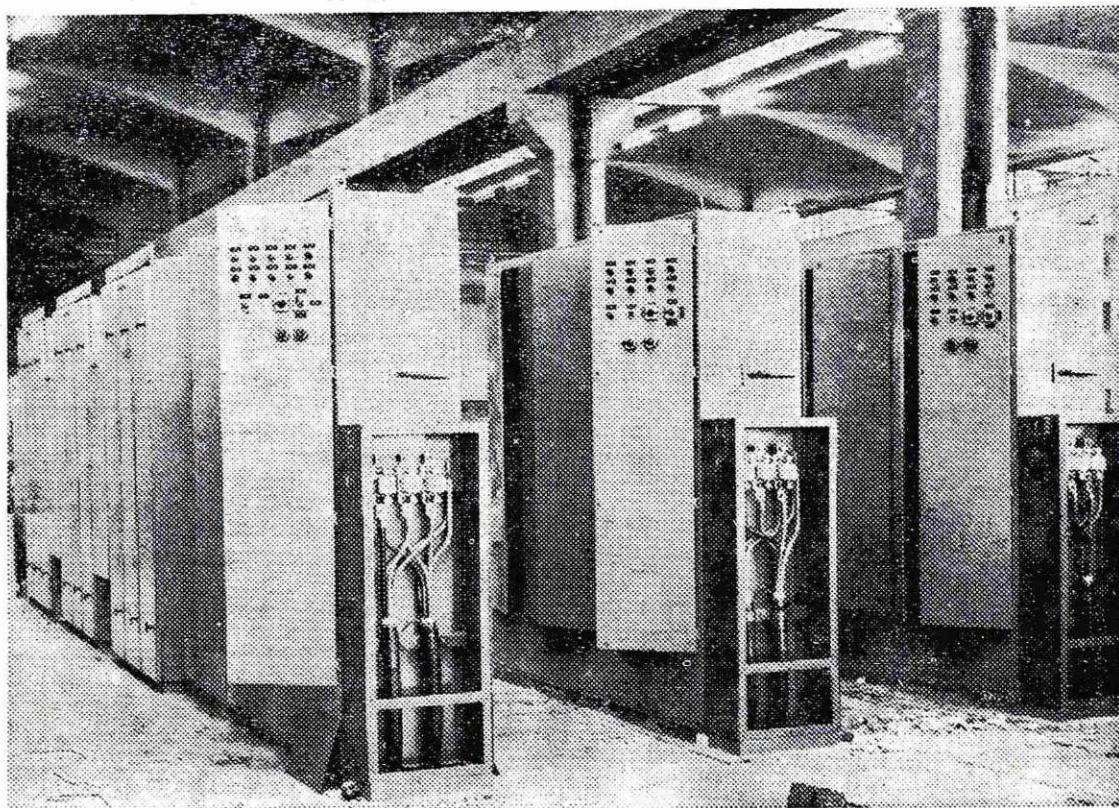
Predelovalni obrati — žičarna, dnina Tramte

Sestanka se je udeležilo 20 delavcev, največ pozornosti so posvetili delovnemu času ter kvalitetnejšemu vlečenju žice in o zamenjavi kvalitet. Bilo je več pripomb glede vložka, ki ga primanjkuje in zaradi slabe lužine. Žičarji, ki so zaposleni na novih žičarskih strojih Vaughn 5/6, se pritožujejo, ker je zračno hlajenje slabo urejeno in so zato precej pogostni prehladi. Čimprej bo treba nabaviti dodatni žerjav na tretjem polju, ker sedanji ne more poslužiti vseh strojev.

Predelovalni obrati — žičarna II, dnina Klinar

Na sestanku so bili prisotni vsi delavci. Na začetku je vodja delovne skupine obrazložil pomen in pristojnosti samoupravnih organov, nato pa so razpravljali o kvaliteti materiala, o redu na delovnem mestu, izkoriščanju strojnega parka, uporabi zaščitnih sredstev ter o predpisih obratovodstva in uprave podjetja. Omenimo naj naslednje pripombe delavcev: vsak naj bo seznanjen s predpisano normo za posamezne dimenzije, na Herborn strojih bi morali urediti norme, ki so previsoke, napraviti bo treba izpuste za menjavo lužine ter popraviti odvijalna vretena, itd.

-or

Del novih naprav pri novih žičarskih strojih v žičarni

Solske proizvodne zadruge imajo predvsem vzgojni pomen in zato zaslužijo vso družbeno podporo

V ponedeljek 23. t. m. so v avli osnovne šole Tone Čufar sprejeli pionirje — mlade kovinarje iz vseh večjih železarskih centrov naše domovine. Med navzočimi so pozdravili pionirje iz osnovne šole Ravne na Koroškem, osnovne šole Sisak, osnovne šole Ilijaš, osnovne šole Smederevo, osnovne šole Bor in osnovnih šol Zenice. Po kratkem kulturnem programu, ki ga je izvajal pionirski pevski zbor osnovne šole Prežihov Voranc in pozdravnem govoru ravnatelja osnovne šole Tone Čufar Janeza Svolfšaka ter izmenjavi pozdravov in daril, so se mentorji in spremljevalci zbrali v zgornjih prostorih Kazine na razgovoru o delu in problemih šolskih proizvodnih združenj. Hkrati pa je bila v prostorih osnovne šole Tone Čufar odprta razstava izdelkov šolske proizvodne zadruge Mladi kovinar.

Že v pozdravnem govoru je Janez Svolfšak opozoril na izreden vzgojni pomen šolskih proizvodnih združenj in na nekatere probleme, izmed katerih najbolj izstopa problem družbenih dajatev, ki so za šolske zadruge enake, kakor za vse ostale delovne organizacije. Izdelek združenja na šoli je namreč obremenjen z enako stopnjo prometnega davka in njegov simbolični zaslužek z enakimi dajatvami, kakor proizvod moderne tovarne oz. zaslužek delavca v tej tovarni.

Edina pomoč, je nadaljeval ravnatelj, ki so jo deležni od zunaj, je razumevanje tovarniškega odbora osnovne organizacije sindikata Železarne, ki je posredoval, da zadruga nabavlja material v železarni po cenah, ki veljajo za delavce v mali prodaji. Prav bi bilo, da bi zaključki posveta vsebovali tudi zahtevo po spremembi tovrstnih predpisov, ker sicer so zadruge prepuščene propasti. Če smo to obliko dela sprejeli kot pomembno vzgojno dejavnost v naše šole, ki predvsem vzgaja odnos do dela in seznanja učence z orodji, stroji in materiali, potem upravičeno pričakujemo vso družbeno pomoč, je zaključil svoj pozdravni govor ravnatelj Svolfšak.

Na posvetu, ki je sledil v zgornjih prostorih Kazine, so poleg mentorjev in predstavnikov uvodoma omenjenih šol sodelovali še predstavniki: republiške zveze DPM, podpredsednik SOB Jesenice Tone Arh in predsednik občinske Zveze prijateljev mladine Bernard Jakopič, ki je vodil posvetovanje.

Uvodne misli za razgovor je podal ravnatelj osnovne šole Koroška Bela Tedi Kreuzer in znova poudaril stagniranje in upadanje dejavnosti šolskih proizvodnih združenj, čeprav smo tej dejavnosti v vzgojnih smotrih reformirane šole pripisovali pomembno vlogo in mesto. Soglašal je z ugotovitvami tov. Svolfšaka v pozdravnem govoru in zaključil, da z raznimi dajatvami zaviramo razvoj šolskih proizvodnih združenj, namesto da bi jih stimulirali in spodbujali.

V razgovoru so navzoči spoznali delo in probleme tudi drugih združenj, podčrtano pa je bilo tudi, da v nobenem primeru ne smemo izenačevati vseh šolskih proiz-

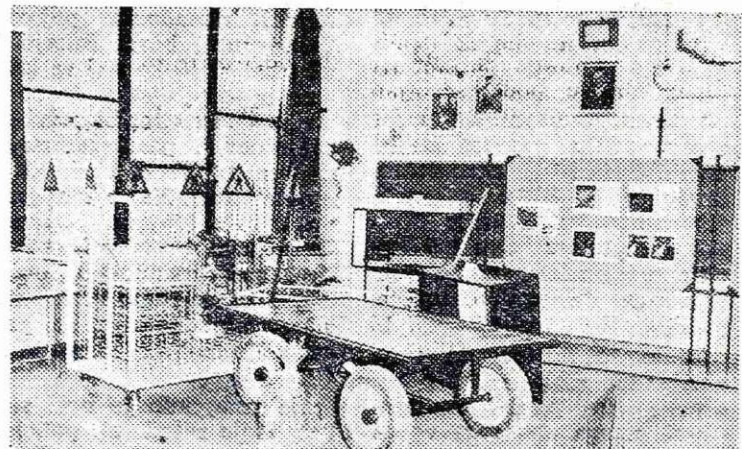
vodnih združenj. Kajti obstojijo tudi šolske proizvodne zadruge, v katerih dela po osem in deset kvalificiranih delavcev in kjer učenci opravljajo le pomožna dela. Seveda je tako zadrugo nemogoče izenačevati z zadrugo, kjer dela en mentor poleg učnega dela s 30 učenci, ki so tudi osnovni proizvajalci.

Izražena je bila tudi želja, da bi bila taka srečanja učencev, združnikov — mladih kovinarjev vsako leto. Izoblikovano pa je bilo stališče, da je primarna naloga šolskih proizvodnih združenj vzgojna poanta, zato morajo biti zadruge krajevno obarvane, ker morajo imeti poleg delovne vzgoje tudi poanto

na poklicnem usmerjanju. V zaključkih, ki jih bo izdelala posebna komisija, pa mora priti do izraza tudi zahteva, da se šolske proizvodne zadruge oprostito družbenih dajatev, oziroma da so le-te simbolične, tako kot je simboličen dohodek, ki ga učenci sprejemajo za svoje delo. Zaključki s to zahtevo se bodo dostavili vsem pristojnim organom.

Mladi združniki so v torek obiskali Železarno in si ogledali nove obrate na Beli, plavž in tehnični muzej. Popoldan so imeli športno-zabavno tekmovanje, v sredo pa so obiskali še Vrbo, Begunje, Drago in Bled, v popoldanskih urah pa so se poslovili od jeseniških gostiteljev.

Prijateljsko srečanje pionirjev — mladih kovinarjev z našimi pionirji je organizirala občinska Zveza prijateljev mladine Jesenice v okviru letošnjega programa jugoslovanskih pionirskih iger pod geslom LJUBIMO SVOJO DOMOVINO IN VSE BRATSKÉ NARODE. Obenem pa so srečanje priredili v okviru letošnjih prireditev ob 100-letnici naše Železarne.

Proizvodna zadruga učencev osn. šole T. ČUFAR — MLADI KOVINAR — je razstavila svoje izdelke

Strojni vzdrževalci - instalaterji na izletu

Že zgodaj zjutraj, ko so drugi še spali, smo se odpravili na pot proti morju. Spetoma smo se ustavili v Postojni, kjer smo si malo ogreli želodce, nato pa smo že hiteli naprej do gradu Socerb, kjer smo si ogledali grad in okolico. Ko smo se podprli še s čevapčiči in pivom, smo potovali naprej proti Kopru in Izoli, kjer smo se po dolgi vožnji ohladili v morju, potem pa smo se že naveljavali prekrasnemu soncu, ki je kar krepko pripekalo. Po kosilu se je to ponovilo — morje — sonce, vse do večera. Po večerji smo odšli na zabavo v Izolo, kjer je igral priznani ansambel Vandrovčki. Ta-

ko smo zelo lepo prebili prelep sobotni dan in večer.

V nedeljo nas je po zajtrku zopet čakalo morje vse do kosila, ko smo se odpravili proti domu prek Divače, Sežane in Nove Gorice s postankom na Kekcu. Pot smo nadaljevali do Bovca, v Soški dolini pa smo spet pekli čevapčiče in seveda poskrbeli tudi za žejo.

Pot nas je nato vodila do izvira Soče in naprej na Vršič, odkoder smo se po kratkem postanku vrnili domov.

Izlet je zelo lepo uspel, za kar se zahvaljujemo tudi osebju dijaškega doma v Kopru za dobro hrano in prenočišče.

Ko se majejo tla

31. december 1963: potres v Drežnici v dolini reke Neretve je dosegel IV° MCS.

8. januar 1964: potres v Zalogu pri Ljubljani. Jakost potresa III° MCS.

14. januar 1964: lokalni potres v okolici Zagreba. Jakost potresa II° MCS.

24. januar: šibak potres v ljubljanski okolici. Epicentrska razdalja 30 km. Epicenter na področju Kamniških alp.

18. marec 1964: potres v območju preloma Klana—Ilirska Bistrica, koordinate epicentra pa so 45,5° N in 14,5° E, torej jugovzhodno od Snežnika. Področje Ilirska Bistrica — gora Snežnik je znano po svoji relativno visoki stopnji seizmičnosti VI° MCS. V Ljubljani so potres registrirali ob 16 h 43' 30", v razdalji 53 km, kar se natanko ujema z razdaljo (jugovzhodno od Snežnika), prebivalstvo pa ga je čutilo kot potres III° MCS. Druge seizmološke postaje so posredovale naslednje podatke: Trst, epicentrska razdalja 50 km, Zagreb epicentrska razdalja 130 km, Dunaj epicentrska razdalja 345 km, ta postaja je obenem sporočila, da so potres čutili tudi na Koroškem in sicer v Beljaku, Celovcu in petih drugih krajih avstrijske Koroške. Srednja jakost potresa na Koroškem je bila med II in III° MCS, meja občutljivosti pa je potekala od Smohora do Pliberka. Materialna škoda na področju Ilirske Bistrice je bila neznatna, ponekod so popokali slabo zgrajeni zidovi, od stropov pa je padal omet. V Evropi so ta potres zabeležile številne seizmološke postaje, med njimi Prohunce v razdalji 480 km, Rim, Bensberg, Chur, Karlsruhe, Strassbourg, Stuttgart in druge. Globina hipocentra 30 km.

30. marec 1964: potres na področju Šar planine v Makedoniji. Potres so zabeležile vse jugoslovanske seizmološke postaje. Materialnih posledic ni povzročil.

11. april 1964: potres v dolini Save vzhodno od Ljubljane. Potresno žarišče je bilo v okolici Jevnice. V Jevnici in Lazah je potres dosegel jakost III° MCS, v Ljubljani pa so ga čutili kot potres II° MCS. Potres sta registrirali postaji v Ljubljani in Trstu.

13. april 1964: potres v Slavoniji, severno od Slavonskega Broda. Potresno (makroseizmično) področje obsega ves osrednji del Slavonije; severno Bosno, Srem, Baranjo, Bačko in južni del Madžarske. Potres so močno čutili tudi v Podravini. Največja jakost potresa v epicentru, ki je bil severno od Slavonskega Broda je bil VIII° MCS. Potres je močno prizadejal naslednje kraje: Podvinje, Grižići, Knežci, Čaglin, Kula, Levanjska varoš, torej področje okoli Dilj Gore. Zelo sta bila prizadeta tudi kraja Kindo in Orjovčić. Zaradi večje globine žarišča so potresni efekti bili pomembni tudi v bolj oddaljenih krajih. V Sremski Mitrovici, kakšnih 125 km od epicentra, so ponekod popokale stene, razpoke so se pojavile celo na nekaterih poslopjih v Subotici, ki je 150 km daleč od epicentra. Izredno močno so potres čutili v Djakovem, v Vukovaru, Osijeku in Vinkovcih. Področje VII° MCS je dokaj veliko. V Beogradu so potres čutili z jakostjo IV° MCS, prav tako v Topoli, Novem Sadu in Sarajevu. Močne potresne sunke je občutilo prebivalstvo Sagsarada v Madžarski, šibko tresenje pa so opazili vse do Zagreba in Budimpešte. Potres je terjal dve človeški žrtvi in okoli 100 ranjenih, materialna škoda pa je zelo velika. Stevilna poslopja v pleistoseizmičnem področju (krivulje, ki spajajo mesta največje potresne jakosti — imenujemo pleistoseiste!) so bila tako poškodovana, da so neuporabna, nekatera izmed njih so se delno porušila. Koordinate 45,3° N, 18,2° E, severno področje Jugoslavije. Koordinate žarišča potresa so v Strassbourgu izračunali z elektronskim računalnikom na temelju podatkov 37 evropskih seizmoloških postaj. Slika potresne površine daje osnovo za sklep, da je bila globina hipocentra mnogo večja, kakor pri skopskem potresu, ker bi v nasprotnem primeru tudi v Slavoniji mogli pričakovati veliko večje, a ožje omejene učinke potresa. Potres v Slavonskem Brodu je povzročil tako pomembno škodo, da so morali sprožiti posebno akcijo za gradnjo stanovanj, obnovo poslopij in industrijskih objektov. Glavnemu potresu je sledilo več zaporednih.

25. maj 1964: dokaj močan potres na področju Bilo gore (Hrvatska). Epicentrsko področje je bilo jugozahodno od Djurdjevca. V Koprivnici so potres čutili z jakostjo VI° MCS.

4. junij 1964: lokalni potres v zgornji dolini Krke v Sloveniji. Jakost potresa IV° MCS. Potres je prebivalstvo čutilo v krogu s polmerom 20 km, po čemer lahko sklepamo, da je žarišče potresa bilo zelo plitvo. Potresne sunke so močno čutili v Muljavi pri Stični in v Zagradcu.

Spomlad in brsteče zelenje, ki vzdržema izpodriva še zadnje zaplate snega po višjih legah in prisojnih pobočjih Karavank, izvalja ob nedeljah pa tudi delavnikih ob prostem času več in več obiskovalcev iz zaprašenega železarskega revirja v višje lege, kjer je zrak čist in nekako ostrejši ter ti v kratkem času omogoči, da izkašljaš ves prah, ki se ti je vso dolgo zimo nabiral v pljučih.

Kako lepo je razobesiti od hoje prepoteno obleko po grmovju, ter se zavaliti vznak v mehko zelenilo in se predati pripekajočemu soncu, da ti pordeči kožo. Kakšna razlika med prijetno toploto in pa tisto, ki puhti od peči nekje v talilnicah ali pa v valjarnah, ki telo izsuši, da se ti lepijo ustnice in ti slan pot napaja delovno obleko.

Javorniški rovt! Kdo iz bližnje pa tudi daljne okolice ga ne pozna, saj slovi po svoji izredni legi in se mu v bližnji bodočnosti prav gotovo obe-tajo boljši časi, ob vse bolj razvijajočem se turizmu. Prvi koraki so z dograjeno cesto že narejeni, ostalo pa zaupajmo času in domiselnim turističnim delavcem v tem koncu.

Ko se izletnik takole počasi in vztrajno vzpenja po poti mimo javorniških starih valjarn proti Rovtom, se prav gotovo le redko kdo še spomni časov, ko so se prav na tej poti, v letih med vojno, odigravali dogodki, ali še bolje, prave drame v malem.

Znano je, da se v Javorniškem Rovtu nahaja malo umetno jezero, ki mu običajno pravimo kar »Rezervar« in služi starim valjarnam za napajanje z visokotlačno vodo, ki je speljana po cevovodu v obrate in je bila med vojno edini vir pogonske energije težke proge in proge za valjanje debele pločevine.

Okupator je to situacijo dobro ocenil in rezervar sam zavaroval z betonskimi bunkerji, zasedenimi z močno, dobro oboroženo posadko.

Oborožitev partizanskih edinic, ki so operirale na tem področju ni zagotavljala prav nikakršnega uspeha pri direktnem napadu na tako zavarovan objekt, toda v tem sistemu je bila razpoka, ki jo okupator ni znal, niti ni mogel premostiti. Cevovod iz rovt do valjarn je bil namreč kaj lahko dosegljiv ob kateremkoli času.

Zadostovala je kocka trotila, vžigalnik in 15 cm vžigalne vrvice, da je zazevala v cevi velika, grdo razcefrana luknja, ostalo pa je še opravila rušilna moč iztekajoče vode. Samo to je zadostovalo, da so bile valjarne ob pogonsko energijo in hladilno vodo cel dan običajno tudi več, vse dokler ekipa, ki je imela na skrbi popravila te vrste ni zamenjala poškodovane cevi z novo. Rezultat akcije pa je bil: toliko in toliko ton manj izvaljanega, nemškemu vojnemu stroju prepotrebne- ga jekla. Pa še nekaj, kar prav tako ni bilo nepomembno: Okupatorju in njegovim pomagačem je to dokazovalo, da niso absolutni gospodar položaja, da je tu še neka sila, na katero je treba resno računati. V njihovih vrstah je raela nervoza in črv,

ki jim je vrtal po možganih, se je počasi toda vztrajno prebijal vse bliže centru. Nervoza pa je največkrat povod nepremišljenosti. Z vsem tem je diverzantska akcija dosegla svoj cilj. Da bi se policija vsaj nekoliko zavarovala proti takim neprijetnim presenečenjem, je pričela vse pogostejše pošiljati po poti proti Rovtom številne in dobro oborožene patrole, ki so kontrolirale teren in skušale diverzante zasačiti pri delu.

Običajno je bila taka patrola sestavljena iz raztrgancev, zaradi kontrole, pomešanih z nemškimi policisti. Največkrat je to patrolo vodil prodani izdajalec svojega ljudstva, narodov izmeček, domačin »Glazar«, ki je teren poznal kot svoj žep. Poleg zvitosti, zahrbtnosti in podlosti, ki so mu bile poleg delamrznosti menda prirojene lastnosti, ga je vsa leta vojne spremljala še izredna sreča, da je izmaknil glavo, četudi mu je zanka čestokrat padla za vrat. V podkrepijo temu navajam primer, ko mu je naš borec zalučal na Valvasorjevi poti kragujevsko ročno bombo prav med noge, pa je na njegovo srečo sabotiral. Ne omenjam pri tem šprinterskih sposobnosti, ki jih je ob takih prilikah znal pokazati.

Dobiti pod svoje kladivo tako patrolo je bila želja, ki je edinico pod Stolum nenehoma zaposlovala. Zastavili smo vse sile, da bi dobili podatke vsaj o gibanju in navedbah te patrole. Bila pa je to zelo težavna naloga. Naši obveščevalci nikakor niso uspeli organizirati kolikor toliko zanesljive obveščevalne zveze.

Končno, bilo je nekaj dni po veliki noči 1944, zakaj sem si zapomnil ta čas bom razložil kasneje, je prišlo v II. bataljon Gorenjskega odreda obvestilo, da bo določena dne ob devetih dopoldne šla običajna nemško-raztrganska družba, ki bo štela okrog 30 mož v Javorniške rovt po poti iz Javornika. Brez kakršnegakoli posvetovanja je štab II. bataljona Gorenjskega odreda sklenil to patrolo počakati v zasedi in jo uničiti, »žrtve« pa položiti na žrtvenik tisočletne kulture švabskega barbarstva.

To nalogo so zaupali meni, ker sem na tem koncu že večkrat povzročal nemškim mogotcem razne nevšečnosti.

Navdušen nad ugodno priliko, sem na brzino ocenil položaj in si v mislih tudi že izbral ugodno mesto za izvedbo na hitro skovanega načrta.

Izbral sem tri puškomitraljeve trojke, ter k vsaki še po tri borce, da nas je izpod

Spomini iz NOB Rado Pintar

Stola krenilo skupno 19. Smatral sem, da 19 dobro oboroženih in že v boju prekaljenih borcev z lahkoto spravi vsako nemško patrolo, ki jo pričaka v dobro postavljeni zasedi pa naj ta šteje tudi dvojno število, kar se je v tem primeru tudi predvidevalo.

V pospešenem maršu smo v prvem mraku prispeli v Rovte in pri gostoljubnih domačinih dobili večerjo ter prespali noč.

Jutranji svit nas je našel že na položaju, ki sem ga predvidel v svojem načrtu.

Nedaleč od žage, ki so jo pred kratkim podrli in je stala ob poti, ki drži proti Rovtom, je cesta speljana tesno ob potoku Javornik, po precej dolgi ravni vzpetini. Prav na vrhu tega klanca sem postavil pet borcev s puškomitraljezom, ki naj bi patroljo spustila prav do sebe, predno bi jo na moj znak zasuli z ognjem. Drugo zasedo sem postavil kakih 300 m nižje ob cesti z nalogo, da bi eventuelno preživelim, bežečim Švabom enomogočila misel na rešitev iz teh klešč.

Borce, ki so mi še ostali pa sem poslal čez potok kakih 30 m vzhodno od ceste. Ti so imeli najlažjo nalogo. Takoj ob začetem napadu, ko bi švabe zajela panika in bi iskali kritja, bi jih imeli kot na krožniku in bi z zadovoljstvom preizkušali svoje strelske sposobnosti. Svojega kurirja sem poslal prav do žage z nalogo, da nas obvesti o prihajajoči patrolji.

Zdelo se mi je, da nam akcija na vsak način mora uspeti, nisem pa pri tem upošteval petega elementa vojne taktike, takrat ga niti poznal nisem, to je: slučajnost.

Prav to nepredvidnost pa bi skoraj sam plačal z glavo.

Mudil sem se pri prvi zasedi vrhu klanca, kjer sem nameraval ostati do konca. Pri ogledovanju stranske zasede pa se mi je zazdelo, da so borci preslabo maskirani in ker je do predvidenega prihoda Nemcev manjkalo še okrog 2 uri sem se odpravil čez potok, da pomanjkljivost odpravim. Spustil sem se po strmini do potoka, ki je po daljšem deževju močno narasel. Ker ima prav na tistem mestu močan padec je voda hrumela, da skoraj sam sebe ne bi slišal.

Ko sem počasi in previdno skakal s skale na skalo čez potok se mi je kljub hrupu in grmenju zdelo, da slišim neke nejasne glasove, ki ta trenutek prav gotovo niso spadali sem. Po prehodu na drugo stran sem se obmislil in kri mi je menda zledenela v žilah. Tik pod zasedo, od katere sem prihajal in je bila namerščena na malem hribu, so na cesti stali trije nemški policisti. S puškami so merili name in mi nekaj klicali. Eden mi je z roko kazal naj se vrnem. Kot na filmskem traku so mi drsele misli skozi možgane. Od kod so se Nemci nenadoma pojavili? Zakaj moji borci čakajo in ne užgej? Kako naj se izvlečem iz te godlje? V drobovju me je skelelo kot bi požrl ducat nožev. V pasu pa sem čutil vsa tri žrela cevi, ki so merila vame. Naj v tem grabnu takole klavirno poginem, ko pa sem v mislih že triumfiriral nad predvideno zmago.

Kot misel naglo sem planil po strmini navzgor za prvo najbližjo smreko, ki mi je rešila življenje.

Ne vem, kdo je prvi streljal. Moje zasede ali policisti. Ko smo pozneje analizirali vse skupaj smo ugotovili, da so bile njihove puške izstreljene, vendar njihove krogle

niso našle poti skozi moj hrbet.

Na policiste sta streljali zgornja in stranska zaseda. Dva puškomitraljeza sta izpraznila svoje okvirje. Še nikoli se mi ni zdela pesem orožja tako lepa.

Eden od policistov je klečnil na mestu, kjer me je vabil k sebi, drugi je napravil nekaj skokov, ki pa ga niso mogli rešiti. Tretji pa je drvel po klanecu navzdol kot raketa. Niso ga na tem begu mogle zaustaviti krogle vseh treh zased. Oprema je padla od njega kot hruške z drevesa. Puška, kapa, opasac z municijo, bluza, vse to mu je bilo odveč. Popolnoma prazen, od groze bel kot sneg je brez sape pribežal do prvih hiš na Javorniku oz. v Trebežu.

Če je ostal pri življenju, v kar pa dvomim, ker je bil po kazni zaradi izgube orožja premeščen na vzhodno fronto, za hrano ruskim »katjušam«, mu je ta dan prav gotovo dobro ostal v spominu. Prav verjetno so se mu večkrat celo v sanjah prikazali »gostoljubni banditi«.

Po hitro končanem ognju smo padlima pobrali orožje. Bila sta le dve puški, tretja je na žalost ostala nekje na cesti, ter po 40 kosov municije za vsako puško. Eden od policistov je nosil tudi nahrbtnik, ki nam je bil vsekar dobrodošel.

Da bi čakali še naprej na patrolo zaradi katere smo pravzaprav prišli, nisem po tem kar se je zgodilo, upal tvegati, zaradi dveh razlogov. Prvič nam je ušel policist, ki je na Javorniku prav gotovo alarmiral vse kar je bilo zeleno, in drugič, četudi tega ne bi bilo, se je streljanje slišalo prav gotovo do Trebeža,

Še nekaj besed o sestavku Z velikimi žrtvami smo plačali našo svobodo

Vedno je prav in koristno, da se dopolnijo in pojasnijo gotova vprašanja, katera so morda nejasna ali povedana, ali napisana tako, da ne dajo prave in objektivne slike o nekem dogodku. Pojasnilo k gornjemu sestavku, ki ga je podal tov. Rado Pintar v 24. št. Železarja, je dopolnilo marsikatero do sedaj nerazčiščeno vprašanje, ki naši širši javnosti ni bilo znano.

Ne dvomim o tem, da ne bi bila akcija za osvoboditev zapornikov v begunjskih zaporih dobro pripravljena s strani naših borcev. Tudi ne dvomim, da ta akcija ni močno prizadela nemške okupatorje, saj le-ti gotovo niso prič-

kovali, da se bodo »banditi« pojavili skoraj pri vratih begunjskih zaporov, okoli katerih je kar mrgolelo nemških vojakov in policistov.

Kot politični zapornik v času tega dogodka, sem se v svojih spominskih bolj poglab-

ljal v duševno stanje zapornikov-talcev, kateri so one dni kot že večkrat prej, preživljali težko duševno krizo. Če pravim, da akcija ni uspešna, mislim predvsem tisto, da so se vsi osvobojeni zaporniki sami vrnili nazaj za zidove

iške Rovte

kam zopet ni govorilo v pri-
haj bi s kakšnim prese-
nem ne bilo nič, na po-
ziciji pa v danih pogo-
jih bilo misliti, ker si od
nj nismo mogli obetati
velike koristi.

Ti sem se na hitro odlo-
čil, se poslovimo od prizo-
riškega spopada. Na
cesto smo pustili mrtva po-
licista kot opozorilo Švabom,
da kaj podobnega lahko
račajo kadarkoli in, da
smo vedno na uslugo.
Ker smo proti svojemu
tabutu in ko smo bili od-
dalj toliko, da smo se
izločili kakršnimkoli obko-
ljevalnim poizkusom Nemcev,
ki po takšnih akcijah obi-
čajno sledili, sem odredil po-
čit.

Ali smo na primernem
med poskrbeli za zavarov-
anje kar ni bilo nikoli
od Potem pa je sledila
ana pravkar minulega do-
go.

Govili smo, da so polici-
sti so se tako nepričako-
vajo pojavili sredi nas, pri-
pa posadki, ki je stražila
rezer v Javorniških rovtih
in bili namenjeni v dolino.
Kaj bile zasede že postav-
ljene zamaskirane, so vi-
dele mo menę, ko sem preč-
kal tok. Ker so me imeli
na daljnosti največ 20 me-
trosov računali na gotov
us. Hoteli so me živeti, v
skladu primeru, pa bi jim
bil mrtve dobrodošel.
Nipa računali s tem, da
imela dva konca in da
bo pot udaril tisti, ki ga
oni drže v rokah. Kljub
vse pa le je malo manj-
kaj tudi meni miso zago-
toprepiha skozi črevesje.

Da poreče kdo: usoda,
srečilo naključje. Naj bo
kakoli, jaz sem mu še da-
nevaležen. Poleg vsega te-

ga pa sem bil brez škode za
nas, za izkušnjo bogatejši,
kar je v tistem času dosti
pomenilo.

Pri pregledovanju plena
smo odprli tudi nahrbtnik. V
njem smo našli model oziro-
ma njegove ostanke za veli-
konočni kolač, ki so si ga
policisti verjetno sposodili
nekje na Javorniku in ga ni-
so mogli več vrniti. S tem
izpolnjujem tudi obljubo, ki
sem jo dal na začetku član-
ka, namreč zakaj sem se za-
pomnil čas, ko se je ta do-
godek odigral.

Borec, ki je dobil v last
zaplenjen nahrbtnik, pa je
imel kar precej dela. Poleg
tega, da ga je moral očistiti
krvi, je moral zašiti še 18 lu-
kenj, ki smo jih našli. To-
rej je policisti požrl kar cel
mitraljezki rafal. Ni kaj. Ime-
li smo strelce in pol.

Ko se je razprava polegla
smo krenili naprej novim
akcijam nasproti.

Na poti v Rovte pa sta le-
žali dve trupli in z osteklene-
limi očmi zrla nekam v da-
ljava in nemo obtoževali. Za-
kaj je bilo to potrebno? Ko-
mu na čast? Kaj ni na svetu
dovolj prostora in kruha za
nas in vas? Če se že na vsak
način moramo iti mi in vi.
Toda ta neizgovorjena vpra-
šanja so prišla prepozno.

Izpod ležečih trupel je pol-
zel dolg tanek curek črne
krvi in se počasi strjeval. Ne-
kje pa sta ostali dve vdovi in
morda tudi osiroteli otroci.
Kdo ve?

Prekleta vojna! In še bolj
prekleta pamet bitja, ki ima
samo sebe za vzvišeno, pa
je tako bedasto. To bitje obi-
čajno imenujemo človek, če-
prav zna biti tudi zver.

doma nekje od Cerkelj. Oba
pa sta že bila zapisana smir-
ti. Ta dva in njim enaki bi se
spoprijeli na življenje in smrt
z oboroženimi stražarji, če bi
se jim nudila le najmanjša
priložnost.

Zdi se mi prav, da je tov.
Pintar, kot udeleženec takrat-
ne akcije za osvoboditev za-
pornikov v Begunjah, osvet-
lil zadevo, o kateri je bilo do
sedaj le malo znano in pre-
pričan sem, da imava enake
pogleda na razvoj naše bor-
be proti okupatorju, v času
druge svetovne vojne. Razli-
ka je le v tem, da gleda on
akcijo pri Begunjah s stali-
šča borca, ki se je s svojimi
borci približal skoraj do vrat
begunjskih zaporov, jaz pa
kot eden izmed mnogih, ki so
se s solzami v očeh poslavlja-
li od svojih tovarišev, ko so
šli na morišče.

Srečko Šorli

Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU

Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU

Miha K

75

In za zamero, svetu, ki je nad teboj' ni treba, da
zagrešiš, kaj nepoštenega, ker je »svet, ki je nad te-
boj« navadno najbolj nepošten sam. Dovolj je, če
o njem spregovoriš resnico. Ne boš trpel, če boš
pred resnico zatiskal oči, a trpel boš, če jo boš
povedal o tistih, ki vladajo, poveš, da žive na »naš
račun«, ki je tokrat v resnici naš, ker ga plačujemo
mi, ki nimamo ničesar.

Samo ta račun je naš.

»Naše« mesto, »naša« tovarna, to pa ni »naše, in
najbrž še dolgo ne bo, če te »naše« stare pravice ne
bomo sami izterjali in si jo vzeli. Šele potem bo
pojem »naš« zopet dobil prastari pomen nesebične
skupne lastnine, skupno bogastvo nesebičnih, ki v
sebičnosti vidijo prav tako zlo lastnost, kakor nag-
njenje k prevari in tatvini.

Tudi to so Tonetove besede, ki jih je sinoči vse-
jal v Tineta in ki v njem že kale. Vsakega delovnega
človeka bi bilo treba zasejati s takimi besedami, za-
kaj sleherni človek je vrt. Le skrbno ga je treba
obdelati in posejati z žlahtnim semenom, pa bo po-
rajal in razdaljal žlahtne sadove.

In tudi pleti ga je treba. Pleti sebični plevel, ki
bi rad s svojo sebičnostjo dušil in zadušil žlahtno
rast človekove nesebičnosti.

Te sinočnje Tonetove misli se prebujajo v Tine-
tu, ko opazuje opravljeno delo.

»No, da Tonetov vrt« je samo primera, podoba,
ki s tem vrtom nimá razen imena vrt nič skupnega.
Tale vrt je vrt, ki ga je tovarna dala Kumrovi, se
Tine nasmehne in se obenem oddahne, vzame orod-
je in ga odloži h klopi pred vhodom v vilo. Potem
pozvoni. »Gotov sem,« reče, ko Kumrova odpre vr-
ta.

SIVO MESTO

»Zadnji čas!« je gospa neprijazna. »Obračal si se
kot здогоčasen natakár v prazni krčmi.«

»Toda, gospa?« plane kri v Tineta obraz, ker
sluti, da Kumrova govori zato, da ji bo treba manj
plačati. »Pošteno sem delal! Nisem lenaril!«

»Pošteno? Nisi lenaril? Bomo videli,« Kumrova
zaviha nos, nato pa reče. »Fant, ki je lani obdelal
moj vrt, je bil dvakrat hitrejši od tebe.«

»Tega sama sebi ne verjamete.«

»Misliš, da lažem?«

»Hitreje in dobro, kakor sem delal, ni mogoče.«

»Mogoče! Je mogoče!« revska Kumrova, kakor
da bi se rada prepirala.

»Ni mogoče!« vztraja Tine.

»Potem me imaš za lažnivko? No reci! Le reci!«

»Tega nisem rekel. Mislim pa, da ste najbrž po-
zabili, koliko časa je oni lani porabil za tak vrt,
velik za štiri delavske vrtove!«

»Jaz, pozabila? Pozabila, praviš? Me imaš za tep-
ko?«

»Ne, toda tudi vi me ne smete imeti za tepca,
da bi verjel v nemogoče,« bi Tine rad ostal miren.

»Sicer pa hočem videti, kako si delal.«

»Kar pogledajte, gospa! Zadovoljnji boste!«

Toda Kumrova ni zadovoljna.

»Praviš, da si gotov?« zarevska.

»Da, razen gred. Zato sem vas poklical.«

»Poklical in me nalogal, da si gotov.«

»No, da ... Kar na slepo in brez vas jih nisem
mogel napraviti.«

»Misliš, da jih bom sama?«

»Ne, le rad bi vedel, kako bi jih radi.«

»Da, seveda ...« se zamisli Kumrova in preden
razmisli, traja precej časa, ker o tem še ni razmiš-
ljala, saj zjutraj še ni vedela, da ji bo padlo na misel,
da bo treba prerahljati vrt. Ko bi ne zagleda-
la Kosirničnega sina in ko bi ji ne padlo na misel,
da bi ga lahko izrabila za delo na obresti od Kosir-
ničnega dolga, bi z vrtom počakala še najmanj štiri-
rinajst dni. »Gredice?« Kajpak gredice ... Za vruga,
naj še mislim zate? Ali nisi še nikoli delal na vrto-
vih?«

Delal, gospa! Že tri leta sleherni pomlad, gospal
In doslej se še nihče ni pritoževal, da sem delal sla-
bo.«

»Ti le govori in se hvali! Pa si niti tega ne do-
misliš, kako bi najbolj pametno vteptal gredice.«

»Ce želite,« postaja Tine že nestrpen, »vam jih
začrtam in izhodim!«

»Kaj želim? Zahtevam! Ti pa glej, da bo prav!«

»Potem ...« Tine bi rad razložil, kako misli, da

bi bilo najbolje, a Kumrova mu ne pusti.

»Manj govori in se loti, saj bo ura kmalu šest!«

»Prav! Imate količke?« je tudi Tinetu že dovolj.

»Količke? Kakšne količke? Kje pa naj jih vza-
mem,« pravi, ko dojame, kaj bi Tine rad.

»Mogoče imate v drvarnici kaj zaranja, da bi jih
napravil.«

»Imam. Napravil!«

»In vrvico, dolgo vrvico bi potreboval.«

»Naj ti dam vrv za perilo, da bo umazana? Nel
Nisem ob pamet!«

»Popolnoma navadna bi bila dobra.«

»Nimam je.«

»Ali pa končke špage? Zvezal bi jih.«

»Bi ne bila dobra tudi žica?«

»Bila! Celo boljša, če jo imate!«

»V drvarnici je! Vzemij jo!«

Tine gre v drvarnico, ki je v kleti. Tu je debel
navoj tanke bakrene žice, ki jo je Kumer brčkone
prinesel iz tovarne. Tako žico porabljajo za radij-
ske antene, ki se že pojavljajo na nekaterih hišah
v sivem mestu, čeprav so redke. Na vili, v kateri je
Kumer, je še ni.

»Morda je sunil v fabriki prav to žico za anteno?«
pomisli Tine in okleva, ali bi jo vzel ali ne, nato pa
zamahne z roko. »Prava reč! Ne bom mu je uničil.«

Čez nekaj trenutkov že meri gredice, natančno
kakor kak geometer, potem pa predstavlja samo ko-
lička, med seboj povezana z žico, količka, ki ju je
našel v kleti. Tako vteptava stezo za stezo s stopa-
loma stopalo ob stopalu in stopalo za stopalom v
razrahljano in z grabljami poravnano prst, mehko in
rahlo kakor visok svež kruh.

Ko bije fužinarsko kladivo nad uro na upravnem
poslopju industrijske družbe z ostrimi, pločevinasto
signalastimi visokimi udarci, ki jih je, večasih slišati
skoro po vsem mestu in ne samo tu čez komaj dve-
stomerski gozdček med tovarno in vilo, šesto uro,
vteptava Tine med gredice zadnjo stezo.

Zdaj je končno gotov. Samo žico in orodje še
pospravi, si obleče suknjič, nato pa zopet pozvoni.

»Gospa, zdaj mislim, da boste zadovoljnji. Orodje
sem pospravil.«

»No, prav! Zdaj lahko greš! Čez nekaj dni se zo-
pet oglasi, če bodo že pripeljali pesek, da boš posul
in pograbil dvorišče in glavne vrtné steze. Razumel?«
ga pogleda kaplarsko-ukovovaln.

»Razumel. Toda, gospa ...«

»No, kaj bi še rad. Nisem bila dovolj jasna?«

»Že, toda plačilo ... plačila za danes mi še niste
dali?«

»Plačilo? Sem ti kaj dolžna?«

»Niste me še plačali,« jo spomni Tine.

»Nisem? Mislim, da svojim dolžnikom nisem
dolžna jaz, marveč oni meni!« Kumrova zviša glas
in podkrepi svoje besede s svarilno kretnjo.

»Dolžnikom? Kdo je dolžnik?« je Tine ne razume.

»Kdo? Še vprašuješ?«

»Seveda. Ničesar vam nisem dolžan!« je Tine zme-
den.

»O, seveda ne! Je pa tvoja mati!« reče Kumrova
s trdim poudarkom.

Tine osupne, a ne verjame.

»Ne izmišljuje se! Pri vas si moja mati ni še ni-
koli izposodila niti dinarja!«

»Mi je pa zato naredila škodo. Veliko škodo!«

»Kakšno škodo neki?« ga pogleda Tine naravnost
v obraz, če Kumrova ni zapustila pamet. »Menda se
vam ni zmešalo?«

»Zmešalo? Kaj si drzneš, fant!«

»In kaj si drzneš vi?« se loteva Tineta jeza.

»Jaz da si kaj drznem, predrznik! Ti ni poveda-
la stara, da mi dolguje celih petsto dinarjev?«

»Ne čekajte, saj niste prišli s Studenca!«

»O, ne! Nisem prišla iz norišnice! Imam črno na
belem!«

»Kaj imate črno na belem!«

»Dolg tvoje stare!«

»Moja mama za vas ni nobena stara!« se Tine
razburi, kakor da se je šele sedaj spomnil bolne
mame. »Nimate je pravice žaliti!«

Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU

Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU

Miha K

Samo načrtno delo vodi k uspehu

Na drugi seji predsedstva tovarniškega odbora osnovne organizacije sindikata Železarn so med drugim sprejeli tudi programe dela komisij pri tovarniškem odboru. Iz sprejetih programov, ki bodo zanimali tudi člane sindikalne organizacije, povzemamo osnovne misli.

Komisija za delo s sindikalnimi odbori

Osnovna naloga komisije je pomoč sindikalnim odborom pri organiziranju dela in reševanju problemov, ki jih člani iznašajo na raznih sejah in sestankih. Komisija se bo skupaj s sindikalnimi odbori prizadevala, da bo samoupravljanje in način dela samoupravnih organov postajalo vse bolj učinkovito in kvalitetno. Pospeševali bodo družbeno-ekonomsko izobraževanje članov samoupravnih organov in boljše informiranje članov kolektiva. Proučevali in obravnavali bodo vsebine in oblike dela sindikalnih odborov in posameznih referentov ter delovne programe sindikalnih odborov. Razen tega bodo pospeševali realizacijo sklepov 18. občnega zbora osnovne organizacije sindikata Železarn ter obravnavali probleme in vprašanja ter jih posredovali ustreznim organom.

Komisija za prošnje, pritožbe in socialna vprašanja

Program komisije v prvi vrsti predvideva skupaj z referenti v sindikalnih odborih utrditi enoten sistem reševanja prošenj oziroma kriterijev za podeljevanje podpor v skladu s pravilnikom. Ob tem morajo v dogovorih s sindikalnimi odbori utrditi, da prošnje za podpore, ki jih bodo prejeli sindikalni odbori in jih ne bodo mogli sami rešiti, odstopijo tovarniškemu odboru z njihovim mnenjem, ki naj poleg socialnih momentov prosilca vsebuje tudi delovno oceno (prizadeven, malomaren, izostaja z dela, večkrat boluje idr.) ter vse pripombe, ki so lahko pomembne za odločitve komisije. Tudi prošnje, ki jih bo prejel TO, bodo odstopljene sindikalnim odborom, da bodo dali svoje mnenje o prosilcu. V programu so tudi predvidena določena pooblastila predsedniku komisije, da v izrednih in nujnih primerih lahko odobri podporo tudi sam, vendar mora na prvi seji komisiji o tem poročati. Večjo skrb bodo referenti morali posvečati tudi obiskom bolnih sodelavcev na domu ali v bolnici in jim tudi pomagati, če bodo pomoči potrebni.

V programu predvidevajo tudi organizacijo razprave o predlogih za izpopolnitev pokojninskega in invalidskega zavarovanja, izdelavo poročila o poteku in reševanju oz. priznavanju delovnih mest, kjer se delovna doba šteje s povečanjem in v zvezi s tem zavzeti tudi določena stališča in predloge ter pomoč delovnim invalidom pri formiranju njihove organizacije. V sodelovanju s komisijo za šport in rekreacijo pa bodo organizirali tudi tekmovanje za invalide, kot poskus aktiviranja invalidov na telesno-vzgojnem področju.

Komisija za oddihe in izlete

Izhodiščna misel programa izhaja iz ugotovitve zadnjega kongresa ZSJ, namreč da področje oddihov in izletov predstavlja sestavni del družbenega standarda delavcev in da ima neposreden vpliv na proizvodnjo in storilnost. Ravno iz teh razlogov je potrebno, da so določena osnovna izhodišča za usmeritev angažiranosti in aktivnosti sindikalnih odborov.

Da bi se lahko uresničevala sprejeta politika usmerjanja oddihov, je nujno, da samoupravni organ Železarn na predlog tovarniškega odbora osnovne organizacije sindikata že ob koncu leta sklepa o višini regresa za naslednje leto in o cenah v naših počitniških domovih za člane kolektiva. Tudi pogodbe za privatna ležišča v Crikvenici morajo biti sklenjene že v januarju, v februarju objavljena razporeditev mest po posameznih sindikalnih odborih, prijave pa pobrane do konca marca. Izbor delavcev za preventivno okrevanje, ki ga plača Železarna, se mora narediti skupaj z medicinsko delo.

Za pomoč sindikalnim odborom se morajo oskrbeti vse informacije o cenah prevozov in doseči sporazum za nespremenjeno ceno za vse koristnike in za vso sezono in o tem seznaniti vse referente, da se razbremenijo pri organizaciji izletov. Komisija bo oskrbela tudi prospekte za eno in več dnevne izlete po domovini in v zamejstvo. Referenti za oddihe in izlete v sindikalnih odborih morajo skupaj z referenti za športno rekreacijo in referenti za kulturo in izobraževanje izdelati programe športno zabavnih iger za piknike in krajše izlete v naravo.

Komisija za športno rekreacijo

Na osnovi izdelanega načrta in operativnega programa dela vključno s finančnim načrtom bo komisija izvajala svojo osnovno aktivnost tekmovalne in športno rekreacijske dejavnosti. Izdelala bo tudi propozicije za posamezna tekmovanja in organizirala šole za posamezne panoge športa. Pred samoupravnimi, upravnimi in političnimi organi Železarn bo pojasnjevala, propagirala in se zavzemala za pravilno vrednotenje športne rekreacije. Sodelovala bo v akcijah za izgradnjo športnih objektov in naprav, skrbela za izobraževanje kadrov in nudila vso pomoč poklicnim organizatorjem rekreacije in referentom v sindikalnih odborih.

Operativni del programa dela komisije za športno rekreacijo vsebuje vsa tekmovanja in akcije, ki jih bo komisija izvedla v tem letu. Po tem programu morajo biti do konca oktobra izvedena medobratna tekmovanja v namiznem tenisu, balonanju, šahu, plavanju, odbojki, nogometu, ljudskem troboju, atletiki, orientacijskem pohodu in po možnosti tudi tekmovanje v streljanju z lokom. Do konca julija bo komisija izdelala predlog sprememb pravilnika o športni rekreaciji, do konca avgusta pa analizo o možnostih uvajanja aktivnega počitka med delovnim časom. Ob koncu avgusta so predvidene letne metalurške športne igre, v juliju in avgustu pa množičen pohod naših sodelavcev na Triglav. V programu imajo tudi izdelavo analize o možnostih financiranja rekreacijskih skupin in pripravo programa za delo s temi skupinami, nadalje bodo pregledali možnosti uvajanja novih, netekmovalnih aktivnosti v redni program rekreacije in izdelali analizo o možnostih vključevanja invalidov v rekreativno dejavnost in pripravili program. Komisija bo tudi pobudnik za organizacijo rekreativnih aktivnosti v počitniških domovih, skupaj z referenti po delovnih enotah pa bo komisija spodbujala uvajanje športno-rekreativne in zabavne dejavnosti na piknikih in izletih. Ob koncu novembra pa je v programu športno-zabavni večer z razglasitvijo rezultatov.

Komisija za kulturo in izobraževanje

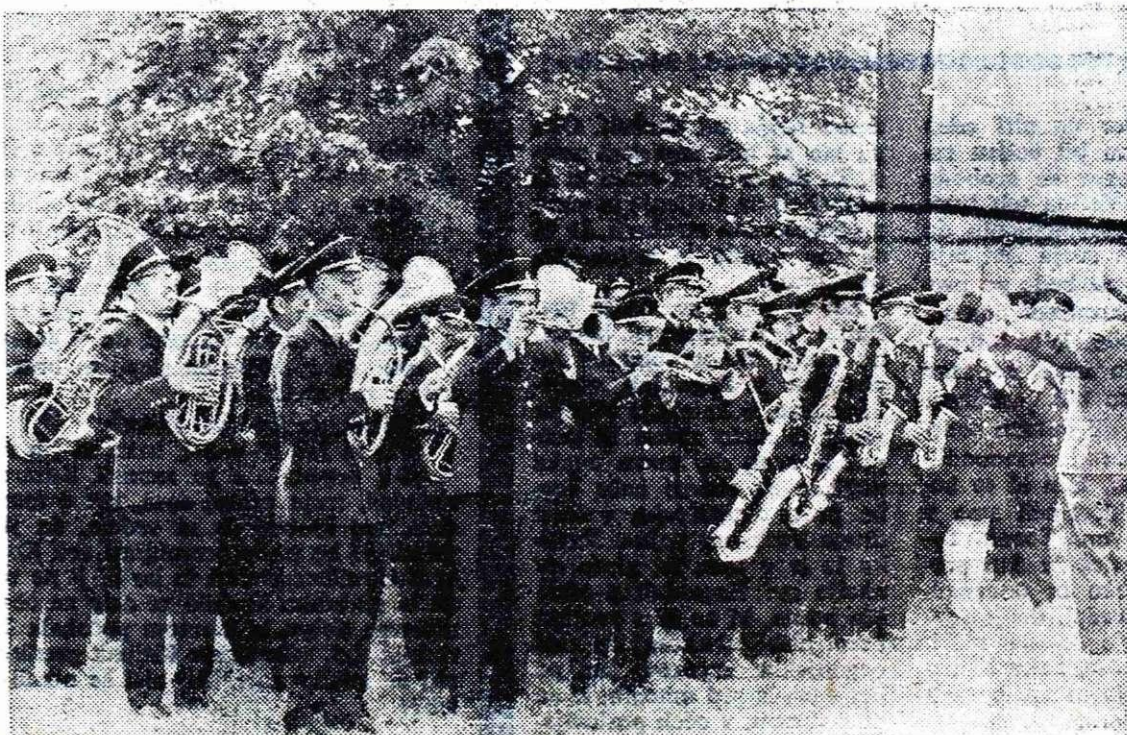
Osnovno izhodišče za delo komisije sta resolucija o izobraževanju in resolucija o kulturi, ki ju je sprejel VI. kongres ZSJ. V prvem delu programa, ki zajema izobraževanje, komisija postavlja svojo programsko nalogo — nenehno skrb za dvig splošne in strokovne izobrazbe članov delovnega kolektiva. Sodelovala bo tudi z ustrežno službo pri določanju politike štipendiranja in politike pripravnosti v Železarni. Skrbela bo tudi za družbeno-ekonomsko izobraževanje članov delovnega kolektiva, predvsem pa članov samoupravnih organov. V svojih prizadevanjih se bo tudi zavzemala za pospeševanje izrednega in dopolnilnega študija na vseh stopnjah izobraževanja in za to, da imajo taki člani kolektiva tudi določene ugodnosti.

Drugi del programa, ki zajema kulturo, podarja trajno zavzemanje in prizadevanje, da se kultura pojmuje v najširšem smislu besede in da se v Železarni izoblikuje program kulturnega dela v okviru razvojnega programa podjetja. Skupaj s kulturnimi ustanovami in društvi bo komisija razvijala sistematično propagando za resnične kulturne vrednote, istočasno pa se bo zoperstavljala vsem pojavom in oblikam nekvalitete v vsebini kulturnega in zabavnega življenja. Zavzemala pa se bo tudi za razvoj kulture v vsakodnevem življenju članov delovnega kolektiva.

Za uresničevanje gornjih nalog se bo komisija pri svojem delu usmerila na sodelovanje s kulturnimi ustanovami, društvi in kulturnimi delavci ter pospeševala razvoj in kvalitetni napredek amaterske dejavnosti. Pospeševala in organizirala bo abonmaje v domačih in poklicnih kulturnih ustanovah in razširjala dobro knjigo predvsem založbe Prešernova knjižnica in založbe Borec. Zavzemala se bo tudi, da bodo vsi izleti programirani z ogledi kulturnih, umetnostnih in naravnih spomenikov.

V vseh svojih prizadevanjih bo komisija morala tesno sodelovati z ustrežno strokovno službo v Železarni, s komisijo za rekreacijo in oddih in seveda z referenti v sindikalnih odborih. V teh prizadevanjih komisije lahko odigra tudi pomembno vlogo glasilo delovnega kolektiva Železar in lokalni radio. Ob vsem tem pa se bo komisija tudi trudila, da vsa področja, ki jih vsebuje program dela, dobijo ustrezno mesto tudi v kratkoročnih in dolgoročnih razvojnih programih Železarn.

Sprejeti programi pomenijo načrtno uresničevanje sklepov 18. občnega zbora in resolucij VI. kongresa ZSJ. Razumljivo pa imajo nekatere naloge kratkoročni značaj, mnoge pa tudi dolgoročni.

Pihalni orkester JESENJSKIH ŽELEZARJEV letos proslavlja 95-letnico ustanovitve godbe. V nedeljo je uspešno nastopil tudi na slavlju v Bohinju

Prisrčno slavlje ob 100-letnici v Bohinju

Z rdečimi nageljni in šilcem domačega žganja so v nedeljo, 22. t. m. sprejele pionirke in mladinke v Bohinju jeseniške železarje, ki so tja prišli proslavljati 100-letnico podjetja, ki je pognalo svoje korenine ravno v Bohinju. Hkrati s tem pa so proslavili tudi 95-letnico godbe na pihala, ki je ravno tako vznikla v Bohinju.

Ob 9. uri se je pri z zastavami okrašeni Zoisovi graščini zbralo nekaj sto domačinov in med njimi zelo veliko šolske mladine ter prosvetnih delavcev. Uvodoma je spregovoril predstavnik krajevne organizacije SZDL in ravnatelj osnovne šole v Bohinjski Bistrici France FIŠTER in pozdravil vse navzoče predstavnike, med katerimi je bil tudi direktor Železarne mag. inž. Peter KUNC, v. d. sekretar Železarne Dušan STARE in predsednik tovarniškega odbora osnovne organizacije sindikata Železarne Srečko MLINARIČ. Njegov govor oziroma kratek zgodovinski prežer razvoja železarstva v Bohinju v celoti objavljamo. Za njim je govoril direktor Železarne mag. inž. Kunc, ki se je zahvalil domačinom za pozornost, obenem pa je spregovoril o vztrajni borbi gorenjskega in jeseniškega železarja za svoj obstoj, ki je bil vedno pogojen s padci in vzponi. S svojo pridnostjo in vztrajnostjo je gorenjski in jeseniški železar prebrodil vse krize in prepričani smo, da bo kot zmagovalček izšel tudi iz sedanjega težkega gospodarskega položaja. O zgodovini godbe na pihala je govoril dolgoletni godbenik Nande SMITEK, ki je naglasil, da je godba verni spremljevalec jeseniškega železarja skozi desetletja.

Uvodnim govorom je sledil kulturni program, ki so ga izvajali mešani pevski zbor in folklorna skupina DPD Svoboda Bohinjska Bistrica in pihalni orkester jeseniških železarjev. Pevski zbor je pod vodstvom zborovodja Janeza Grma zapel Bohinjsko v priredbi Janka Ravnika, Antona Försterja: Naše gore in istega avtorja Triglav. Vmes je 83-letni domačin, nekdanji železar Simon ŽVAN zapel ob spremljavi zbora »furmansko« pesem, ki so jo peli vozniki, ki so prevažali železo, ko še niso poznali železnice. Sledil je venček gorenjskih plesov v izvedbi domačih folklornih skupine, proslavo pa je zaključil pihalni orkester jeseniških železarjev pod vodstvom Rada KLEČA.

Po zelo prisrčni proslavi so skoraj vsi udeleženci obiskali tudi razstavo šolskih izdelkov v osnovni šoli Bohinjska Bistrica.

Popoldan je imel pihalni orkester jeseniških železarjev pred hotelom Jezero v Bohinju promenade koncert, ki so ga pozorno poslušali številni domačini in turisti.

Verjetno bi bilo ob letošnjem jubilejnim letu prav, da bi podobne proslave imeli tudi v Kamni Gorici in Kropi, ki sta poleg Bohinja tudi zibelki železarstva na Gorenjskem.

V skladišču je našel bobovec iz Jelovice in Rudnega polja in manganovo rudo iz Begunjske.

Dr. Šmid domneva, da so pri tem plavžu že uporabljali mehove za dovajanje zraka, ki jih je gnal potok Plavževka. Tam je našel tudi brus iz peščenca in lito železo. Gradišče je bilo tudi pri jezeru, na Malem in Velikem Gradcu, na Grobljah pri Žlanu, ki je zapiralo prelaz Vrata med Črno prstjo in Raskovcem. V Srednji vasi je odkopal staroslovenske grobove z železnimi predmeti.

Po zgodovinskih zapiskih so rudarili v Stari Fužini že okoli leta 1000. Fužina v Bohinjski Bistrici se omenja leta 1540., na Pozabljenem 22 let pozneje. Po zapiskih iz leta 1562. so pretovorili kranjski železarji v Italijo 11.200.000 kg železa, to je 57.000 konjskih tovorov. Po letu 1569 so bili lastniki bohinijskih fužin Italijani, izmed katerih so posebno znani Loccatelli, ki so pokopani v bitenjski cerkvi, izmed Nemcev pa Zois. Začetnik železarske rodbine Zoisov je bil Michelangelo, ki je pribežal kot politični begunec v Ljubljano. Zaposlil se je v železarski trgovini Petra Codellija pl. Fahrenfelda. Sprva je bil pomočnik, kmalu družabnik in 1740. lastnik fužin v Bohinju. Plemstvo je pridobil leta 1725. Sledil mu je Žiga, ki je postavil v Bohinjski Bistrici prvi plavž—1791. Njegov naslednik je bil nečak Karl, trd Nemec in slab trgovec. Železarna je nazadovala od 1000 delavcev na 200. Sledil mu je Michelangelo, Sigismund in Alfonz, ki je skoraj obubožal. Moderno valjarno so zgradili 1839. leta mojstri s češkega: ključavničar Albert Bernard, ded slovenskega skladatelja Filipa Bernarda, mizar Klerih in livar Koch. Tu so izdelovali oglasto, okroglo in tračno železo, žico in žeblice ter razne izdelke: ograje, okenske mreže in križe, šine, obroče, orodje, majhne peči, plošče za štedilnike in drugo. Spet so zaživel tovarniki, ki so tovorili izdelke čez Baško sedlo (1283 m) v Italijo. Konjski tovor je tehtal 300 kg. Nikolaj Bernard opisuje silaka iz

Bitenj, Jozeljnovega Jaka, ki je nosil čez Bačo na plečih 112 kg žeblice. Nekoč je srečal medveda. Odvrget je tovor in zgrabil medveda za vrat. Držal ga je, dokler ni priklical lovcev, ki so bili v bližini in ustrelili medveda v njegovem objemu.

Leta 1554. so izsekali fužinarji »štapce« v Soteski — »v Stengah« da so lahko tovorili s konji v Kamno gorico in v Ljubljano, po letu 1870., ko je stekla gorenjska železnica pa v Lesce. Železovo rudo so vozili največ z Rudnega polja. Zaradi ozkega kolovoza se niso mogli srečevati, zato je izgubil vsak »furman« ki se ni že pred zoro postavil v vrsto, segajočo od »Andrejčka« do gradu, celodnevni »šiht« Pod Zois so živeli fužinarji slabo. Uveden je bil »Delavni red« (strogi predpisi in kazni). Bili so slabo in neredno plačani. Večinoma so prejeli bone »žitni denar«, ki je veljal samo v fužinarski kašti.

Prejemali so ga dvakrat letno, ob kresu in v jeseni. Za zaščito so imeli »Bratovsko skladišče«, skromno socialno zavarovanje. Delali so večinoma ročno v dveh izmenah: od opoldne do polnoči in obratno. O polnoči jih je budil delavec z rogom. Po šestih urah dela pa je naznanila stolpna ura kratek počitek za malico. Kmetje in kovinarji so zamenjavali med seboj blago brez denarja. Fužinarji na Bistrici so imeli svojo »kovinarsko godbo«, od leta 1882. gasilsko četo in pri Gregorcu čitalnico, kjer so bili skupno naročeni na časopis »Danico«. Leta 1868. je prevzela Kranjska industrijska družba vse Zoisovo imetje. Ko je 18. oktobra 1890. uničil požar bistriško železarno, je ostalo 300 delavcev brez kruha, zato so bili do gradnje bohinijske železnice, to je do leta 1900. v Bohinju najtežji časi. Žene so hodile peš čez Karavanke na Koroško žet, da so zaslužile nekaj zrnja. Ostanke bistriške železarne so preselili na Jesenice, selili pa so se tudi delavci.

V fužinarskih časih so bili v Bohinju naslednji obrati: v Stari Fužini plavž in tri kovačnice, na Bistrici plavž, valjarno in dve kovačnici, na

Pozabljenem plavž in dve kovačnici. Ko je tovarna nehala delati žeblice za čevlje, so jih kovali pri »Jernaju« v zgornji vasi. Pri »Becu« je bila takrat tkalnica sukna in domače volne. Pri »Ferbarju« so barvali blago. Prva pošta je bila v Kramarjevi hiši. Poštni postiljon se je javljal s trobento. Po hišah so svetili nekoč s trskami in leščerbami na olje. V začetku prejšnjega stoletja so bile v Bohinju samo tri petrolejke: ena v železarni, drugi dve pa v bistriškem in srenjskem farovžu.

1884. je bila ustanovljena vaška gasilska četa. Največji sejem je bil ob kresu in v jeseni pri cerkvi sv. Janeza, kamor so prihajali tudi trgovci iz Benečije in Režije.

Prva šola je bila pri »Maroanu« 1844. in prvi učitelj Jakob Mencinger. Pri »Rodarju« so izdelovali najboljše sani in smuči, pri »Pukovniku« pa je bila prva sirarna, baje prva na Gorenjskem.

Tako je bilo v Bohinju nekoč. Trdo je bilo življenje, zato so imeli fužinarji in furmani na videz trdo skorjo, pod njo pa pošteno srce, plod trdega dela in medsebojne pomoči, cvet prirodne lepote, pesmi in zdrave ljubezni. Sinovi in vnuki so ohranili precej teh lastnosti, predvsem pa svobodoljubje in bohinijski ponos, ter v ta čudoviti svet prikovano srce. To dokazuje bohinijski upor med okupacijo, prvoborci Ažman, Zupan in Godec ter sodelovanje velike večine Bohinjcev v osvobodilni vojni. To dokazuje tudi napredna zavest in težnja današnjih Bohinjcev za gospodarskim in kulturnim razvojem v Bohinju.

Precej te krvi se je prelilo na Jesenice in na Javornik, kjer je vtisnila pečat Železarne in kulturnemu življenju. Prav zato čutimo Bohinci na današnji slovesnosti posebno zadovoljstvo in iskreno željo, da bi gorenjska železarna v rokah svobodnih delavcev, upravljalcev dosegla čim boljše uspehe. Želimo, da bi se nenehno pomlajevala s sposobnimi potomci izkušenih dedov — železarjev.

Naj vam bo današnje bivanje med nami prijetno, sproščeno doživetje in zdrav odih.

Pozdravni govor

Dragi jeseniški železarji, dragi navzoči!

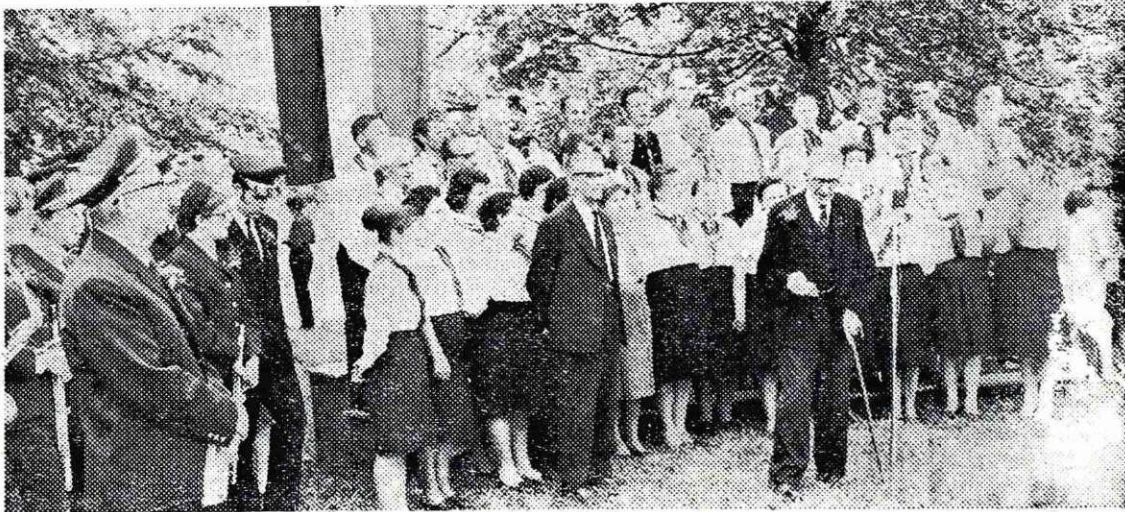
V imenu domačinov vse prisrčno pozdravljam, zlasti magistra inž. tovariša Kunca, direktorja jeseniške Železarne.

Veseli smo, da praznujete 100-letnico Železarne in 95-letnico železarske godbe tudi med nami. Saj je Bohinj zibel železarstva. Da bo slovesnost intimna in doživljiva, se ob Prešernovih besedah za kratek čas ozrimo v bohinijsko preteklost. . . . »Kar svetla zarja zlato z rumenimi žarki glavno trojno snežnikov kranjskih siv'ga poglavarja, Bohinjsko jezero stoji spokojno. Še dandanašnji vidiš razvalino; ki Ajdovski se gradec imenuje. . . .«

Ajdovski gradec in bližnje gradišče ni le del ljudske govorice ali pesnikove domišljije, temveč del resnične, z izkopaninami izpričane preteklosti, z ostanke materialne kulture halštatske in latenske dobe, z ostanke pridobivanja in predelovanja železove rude, kar se je bolj ali manj nepretrgano obdržalo prav do praga našega stoletja, ko je imel v Stari Fužini, na Pozabljenem in v Bohinjski Bistrici svoje topilnice in kovačnice.

ce mecen slovenskih literatov baron Žiga Zois. Ni torej slučaj, da slavimo pomembni železarski jubilej pred Zoisovim gradom, prepričljivim spomenikom tistih časov.

Bohinjsko železarstvo sega v dobo pred 2500 leti. Dr. Walter Šmid je odkril leta 1907. na Zvabovem travniku pri Bitnjah 24 grobov. Karnov in v njih poleg sežganih kosti mnogo lepo izdelanega okrasja iz železa in brona. Karni so se zavarovali z gradišči in se ukvarjali poleg živinoreje z izdelovanjem železnih in bronastih predmetov, ki so jih prodajali v Benečijo. V gradišču na Ajdovskem gradcu je odkopal dr. Šmid sekire, igle, kladiva, celo šivanke in temelje kovačnice ter topilnice železove rude. Keltsko gradišče je odkril na Dunaju pri Jereki in ob njem v skalo vsekane topilnice železa. Leta 1938. je odkopal pri Koritih blizu Nomenja plavž in gradišč profice Heme iz gradu Pilštajna na Stajerskem. Ker sta njena sinova izkoriščala rudarje, so ju ubili. Pri omenjenem plavžu je bila najdena žlindra sivo-zelene in modre barve, kar dokazuje visoko vrednost.

Mešani zbor iz Boh. Bistrice in Simon Žvan pojejo »furmansko«

Proslava v Završnici

Deset vasi na področju krajevne skupnosti Žirovnica praznuje prvi julij kot praznik krajevne skupnosti v spomin na ustreljene talce v Mostah. Na pobudo Združenja borcev Žirovnice so že maja sestavili obširen program letošnjih praznovanj. Največ prireditev se bo zvrstilo od 29. junija do 6. julija.

V soboto zvečer bo slovesna seja sveta krajevne skupnosti, na katero so povabljeni starši padlih borcev in predstavniki družbenopolitičnih organizacij.

V nedeljo, 29. junija ob devetih dopoldne bo v Mostah komemoracija v spomin na 28 ustreljenih talcev, popoldan pa bo ob 14.00 na Poljanah ob umetnem jezeru v Završnici velika proslava posvečena 50-letnici KPJ, SKOJ in sindikatov. Obenem se bomo spomnili Dragoljuba Milovanoviča, sekretarja SKOJ, ki se je po prvi svetovni vojni smrtno ponesrečil pri ilegalnem prehodu državne meje. Žirovniški mladinci bodo ta dan na njegov grob na Breznici položili venec cvetja. V Završnici bo na proslavi sodeloval pihalni orkester jeseniških železarjev, jeseniški mešani pevski zbor pod vodstvom Milka Skoberneteta, govoril pa bo tovariš Roman Albreht, član CK ZKJ.

Na dan borca bo v gostilni Zelenica predavanje s slikami Potovanje po Holandiji, ki ga prireja hortikulturno društvo Jesenice, istega dne zvečer pa bo na Breznici film Veselica (film bodo predvajali na prostem, v primeru slabega vremena pa v dvorani).

V nedeljo, 6. julija ba na Breznici velika slovesnost posvečena 100-letnici gasilstva v Sloveniji.

Občani Gorenjske: Vabimo vas na proslave v Žirovnico in v nedeljo popoldan v Završnico. Po programu bo ples, za jedačo in pijačo pa je dobro poskrbljeno.

VIDIC

Dohodki proračuna pod predvidevanji

Na zadnji seji skupščine občine Jesenice je predsednik sveta za družbeni plan in finance Franc Tepina ob razpravi o sprejetju zaključnega računa proračuna občine za lansko leto dejal, da bi bili s približno tako realizacijo zelo zadovoljni tudi letos, vendar da kaže dosti slabše. Lansko leto je bilo vseh dohodkov proračuna občine za 6,52 % več od predvidevanj.

Po petih mesecih letošnjega leta pa so dohodki proračuna občine za 8,33 % nižji kot je bilo predvideno.

Celoletni plan predvideva 10.481.500 N din dohodka proračuna, medtem ko se je do konca maja nabralo 3.492.802

N din ali 33,32 % celoletnega plana. Pri tem niso upoštevani dohodki od prispevkov za mestno zemljišče, ki se uporabljajo namensko. Skupno s temi pa so bili po posameznih vrstah doseženi naslednji dohodki:

			%
prispevki	4.759.440	1.832.512	38,5
davki	3.902.000	1.334.919	34,21
takse	750.000	115.805	14,44
prispevek za mestno zemljišče	2.550.000	108.020	4,24
drugi dohodki	862.811	2.317	0,27
prenešana sredstva	207.249	207.249	100
skupaj	13.031.500	3.600.822	27,63

Kljub neugodni realizaciji pa so realni izgledi, da ob koncu leta ne bo tako velik izpad dohodkov proračuna občine.

Pri prispevkih od osebnih dohodkov je bil dohodek manjši predvsem zato, ker se osebni dohodki zaposlenih v prvih petih mesecih niso dvignili, kot je bilo pričakovati. Kot kaže pa bodo za to realnejše osnove v drugi polovici leta. Večji izpad je tudi v drugi največji vrsti dohodkov proračuna — davki. Vzrok je deloma tudi v tem, ker so občani dobili odločbe za prispevek iz skupnega dohodka šele v mesecu maju.

Od namenskih sredstev je zelo velik izpad pri prispevku za mestna zemljišča, kar gre predvsem na račun 50 % oprostitve plačila Železarne, kar naj bi bil prispevek občine pri sanaciji. Iz podatkov je še razvidno, da se je povečal dohodek od občinskega prometnega davka na drobno v trgovini, medtem ko v gostinstvu pričakujejo večji dohodek v mesecih poletne turistične sezone.

Izdatki so bili v skladu z dohodki proračuna občine Jesenice.

T. L.

Supermarket Union — nova blagovnica na Jesenicah

Trgovsko podjetje MURKA Lesce bo danes 27. t. m. ob 18. uri nasproti železniške postaje na Jesenicah odprla novo blagovnico SUPERMARKET UNION. Nova blagovnica zavzema 45 % celotne površine v trgovskem delu stavbe in bodo občani lahko v njej kupili prav vse, kar bodo potrebovali za sebe, za svojo družino in za opremo stanovanja vključno s pohištvo. V razgovoru so nam povedali, da bodo blago prodajali po zelo ugodnih pogojih tudi na potrošniški kredit. Namen pa imajo tudi občasno organizirati priložnostne prodaje, modne revije, strokovna posvetovanja o arhitekturi stanovanja, o lepljenju in uporabi tapet, o aranžiranju cvetja, o krojenju in šivanju, o vezenju in klekljanju, o aranžiranju daril itd.

Zelo ugodna novost za potrošnike bodo tudi brezplačne usluge kot npr.: brezplačno in po naročilu bodo sešili zavese za stanovanje ali popravili obleko, ki je bila kupljena v njihovi trgovini in ni narejena povsem po kupčevi meri. Zagotavljajo tudi, da se bodo prizadevali, da bodo potrošniki solidno postreženi, da bodo cene konkurenčne in da bodo skrbeli za najboljšo kvaliteto blaga.

Vsekakor se bomo lahko na Jesenicah ponášali z imenitno arhitektonsko pridobitvijo pa tudi z moderno blagovnico, ki ima z ozirom na obmejno mesto še toliko večji pomen.

Smrt je kosila na GT-19

Petega avgusta letos bo minilo četrto stoletje, kar so Nemci zaradi izdajstva krvavo likvidirali kurirsko stanico GT — 19 nad Sedelcami (Dovje) v Karavankah. Krajevna organizacija ZZB NOV Dovje — Mojstrana bo to tragično obletnico počastila na dan borca, 4. julija. Na kraju, kjer je v letu 1944 stala kurirska stanica in kjer je zdaj v spomin na padle kurirje v zidana spominska plošča, bodo na spominski prireditvi sodelovali pionirji osnovne šole Mojstrana, JLA in pevski zbor Jeklarji, na tovariškem srečanju, ki bo potem na Sedelcah, pa bo nastopila tudi folklorna skupina MLADI iz Češkoslovaške; le-ta bo prav tiste dni v gosteh pri srednješolskem pevskem zboru na Jesenicah.

5. avgusta 1944 sta se kurirja Marko in tovariš vračala v zgodnjih jutranjih urah s Pokljuke v svojo matično stanico GT — 19. Vrh Radovne sta srečala starega Novaka iz Mojstrane; razburjeno jima je pripovedoval, da je navsezgodaj nad Sedelcami grmelo in pokalo, kakor da je sodni dan.

Kurirja sta pospešila korak. Za Grančičem se jima je odprl pogled na GT — 19 v pobočju Karavank na oni strani Save. Iz taborišča se je kadilo, kar je Marka vznemirilo a hkrati razjezilo:

»Vidiš, pa jim vedno govorim, da smejo kuriti le z olupljenim lesom. Tale dim nas bo vendar izdal!«

Čakala ju je trojna nevarnost: Sava, železnica in cesta. Šele popoldne sta prišla v taborišče. Tam pa sta ostala brez besed:

Pred njima je ležal kup razmesarjenih trupel... Iz zažganega taborišča pa se je vil dim proti nebu... Pokopala sta tovariše in se umaknila, polna groze, ki se je nista mogla nikoli več otresti.

Tega dne zjutraj je bilo na stanici GT — 19 vsega deset ljudi: šest kurirjev in štirje prehodni. Ob pol petih zjutraj so še vsi spali, le mala Zdenka iz Tržiča je zaspano vpraševala, koliko je vendar ura. Odgovoril ji je Škufca z nasprotni strani ležišča:

»Pol petih.«

Kakor da so njegove besede služile za signal: z vseh strani je zaregljalo in zapokalo, v kočici na pogradu so eksplodirale bombe. Smrt je prišla v trenutku. Le nekaj trenutkov je trajal pekel,

vendar čisto vseh le ni dosegel. Trije so še živeli; dva sta se pognala iz kupa razmrčvarjenih trupel. Prvega so na mestu pokosili rafali, drugi pa je nenadoma zdrsnil mimo presenečenega namestnika komandirja nemških žandarjev na Dovjem. Nemec ni utegnil meriti, le sprožil je. S prestreljeno roko, iz katere je lila kri, je mladi kurir izginil v mladem rastju na strmini.

Druge žrtve so Nemci pripravili za zadnji strel v tilnik. Ko so potegnili s kupa predzadnjega mrliča, je spodnji nenadoma oživel. Bil je prav Škufca. Divje se je pogljal med komaj nekaj metrov oddaljeno smrečje ter izginil v strmem pobočju. Presenečenje je bilo tako popolno, da so Nemci začeli streljati šele čez nekaj sekund — dovolj dolgo, da se je Škufca rešil. Na Belco je pribežal s polnimi žepi strjene krvi.

Kurir s prestreljeno roko je obležal nezavesten pod skalo nad cesto. Policijski psi so ga izsledili; zanj se je tedaj začela trnjeva pot taboriščnika.

Kurirska stanica GT — 19 je bila mrtva...

J. S.

Gobarji so ustanovili svojo družino

Dne 14. junija letos je bila v prostorih sekcije za vzdrževanje prog na Jesenicah ustanovljena gobarska družina Jesenice. Tega zbora se je udeležilo 47 ljubiteljev nara-ve in gobarjenja. Take dru-žine delujejo že dalj časa v Mariboru, Celju in Ljubljani, kjer je tudi mikološko dru-štvo Slovenije. Tako so Jese-nice nekako četrte, ki imajo svojo gobarsko družino.

Na ustanovnem obćnem zboru je bil na predlog nav-zoćih izvoljen petćlanski upravni odbor. Predsednik novoizvoljenega odbora prof. Anton Korenc je seznanil vse navzoće o pomenu, ki naj bi ga novoustanovljena dru-žina imela. V naši sredi je pozdravil člana mikološkega društva iz Ljubljane dr. Vra-šćaja, ki nam je govoril o pomenu gob in nam jih v krasnih barvnih diapozitivih predstavil kar lepo število. Predavanju so vsi navzoći sledili z velikim zanimanjem, ker je tudi to eden od naći-nov za spoznavanje raznih vrst gob, ki jih po naših go-zdovih in livadah raste ogromno vrst. Da bi iz te množice gob znali nabirati le dobre in da ne bi prišlo do

raznih zamenjav s strupeni-mi, ki so že bile in so lahko tudi v bodoće za marsikoga usodne, bo gobarska družina organizirala še več takih pre-davanj. Ko pa bo sezona na višku, pa tudi gobarsko tek-movanje in nekaj ekskurzij v naše gozdove.

Ljubitelje gobarjenja vabi-mo, da postanete naši člani. Članarina je 5 N din za odras-le in 1 N din za šolsko mla-dino. Vpišete se lahko vsak ponedeljek od 17. do 19. ure popoldan pri Antonu Debev-cu v prostorih balinarskega kluba v Bazi.

A. K.

Folkloristi iz ČSSR na Jesenicah

Od 2. do 6. julija bo gost mladinskega zbora sred-njih šol z Jesenic mladinska folklorna skupina MLADI iz Karlovih Varov — ČSSR. Skupina je večkratni držav-ni prvak ČSSR in znana tudi izven meja svoje domo-vine. V tem času bodo imeli več nastopov in sicer 2. julija v Bohinju, 3. julija v festivalni dvorani na Bledu, 4. julija v Bovcu in 5. julija v dvorani gledališća Tone Čufar na Jesenicah. Razen na Bledu, kjer bo na-stop ob 20.30, bodo vsi nastopi ob 20. uri.

V tem času so jim mladi jeseniški pevci z neutrud-ljivim zborovodjem Jankom Pribošićem na čelu pri-pravili tudi prijeten program bivanja. V večini bodo gostje iz ČSSR bivali in se hranili pri jeseniških pevcih, le manjša grupa bo stanovala v internatu.

Po konćanem gostovanju bodo folkloristi iz ČSSR tudi sedem dni na letovanju v Premanturi.

Organizatorji pričakujejo, da bodo gostje iz bratske ČSSR pri nas prav tako toplo sprejeti, kakor je bil sprejet naš mladinski zbor pred dvema mesecema v ČSSR.

Razstave ob koncu šolskega leta

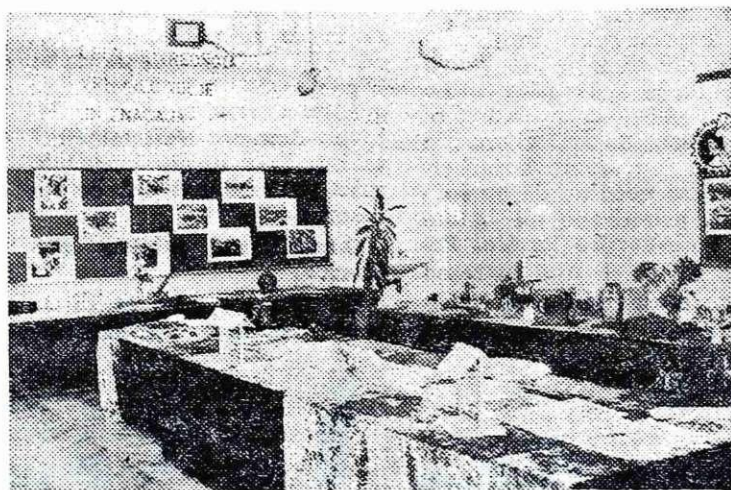
V prostorih vzgojno varst-vene ustanove Julke Pibernik je bila 22. in 23. t. m. odprta razstava izdelkov predšolskih otrok, ki obiskujejo to usta-novo. Poleg zelo lićnih likov-nih in drugih izdelkov otrok, so na razstavi prikazali tudi nekaj didaktićnih in drugih vzgojnih pomagala, ki jih vzgo-jiteljice uporabljajo pri svo-jem delu.

V dneh od 23. do 26. junija je bila odprta tudi razsta-va likovnih, tehnićnih in go-spodinjskih izdelkov ućencev vseh razredov osnovne šole Prežihov Voranc. Z zelo kva-litetnimi fotografijami pa so na razstavi prikazali tudi zgo-dovino železarstva ob 100-let-nici Železarne.

Razstava je bila odprta pod geslom LEPO JE V NASI DOMOVINI BITI MLAD.

Jutri, v soboto, 28. t. m. pa bodo odprli tudi razstavo li-kovnih in tehnićnih izdelkov ućencev posebne osnovne šole na Jesenicah v rzali dvora-ni Delavskega doma na Je-senicah.

Ob zaključku šolskega leta skoraj vse šole pripravijo manjše ali večje razstave na katerih prikažejo dela svojih ućencev. Morda ne bilo nara-be, če bi se šole v občini dogovorile in menjaje organi-zirale razstave vseh šol v občini. Tako bi lahko pri-merjali nivo in razvoj posa-mezne šole.

Ućenci osnovne šole Prežihov Voranc so razstavili svoje likov-ne, tehniće in gospodinjske izdelke

Na šolski razstavi osnovne šole Tone Čufar so prikazali tudi likovno delo ućencev na temo 100 LET ŽELEZARNE

Im • film • film • film • film • film • film

Iskanje filmskosti

Film (kot umetnost) ne more neprizadeto mimo no-vih spoznanj, ki počasi — pa vendarle razsvetljujejo te-mačne hodnike spoznanj, za katere bi se še vćeraj ne drz-nili reći, da so temaćni, zakaj trdili smo, ali pa bili maloda-ne absolutno preprićani, da so spoznanja pravilna, hodni-ki pa razsvetljeni. Toda dan-danes se nam hodniki abso-lutne, preprićljive pravilnosti kažejo v vsej svoji nezadost-nosti. Nekdanji svetlobo izža-revajoći hodniki so danes temni in zato hli in le na tre-nutke pobilskoma nam jih more razsvetliti razum (vse-mogoćni) ne (vladar). Takšno novo pojmovanje zahtevajo potrebe, ki so temeljito (ra-dikalno) spremenile pomen in vlogo umetnosti in umet-nine nasploh. Umetnost nima več funkcije vernega posne-manja, umetnost ni več škod-ljiva ali neškodljiva, umet-nost se otreša ćustnosti, umetnost postaja igra.

S takšnim uvodnim zama-hom smo avtomatićno opre-delili tudi filmsko umetnost v smislu igre. S tem pa ni-smo veliko storili. Članek smo naslovili ISKANJE FILMSKOSTI. Kaj to pome-ni? Povsem jasno je, da bo-mo iskali filmskost. Čudno, zakaj pa iskali? No, o tem pozneje. Namen prićujoćega premišljanja je, da posredno, implicite odgovorj na temo iskanje filmskosti.

Za naše razmišljanje si bo-mo pomagali predvsem z dve-ma filmoma, ki smo ju pred nedavnim lahko videli in si-cer: z NESREĆO Josepha Lo-seya in PREBUJANJE POD-GAN Zivovina Pavlovića. Oba filma namreć nudita obilo primerov za naše razmišlja-nje, hkrati pa pomenita po-membni umetniški deli.

NESREĆA je film, ki ga lahko razdelimo na dve temi, ki nas najprej pritegneta: izraz oziroma odraz konkret-nega življenja ter stilistićna in oblikovna plat.

Pri NESREĆI govoriti, da je odraz oziroma izraz neke določene dobe, doloćnega okolja, ni nobena posebnost. Junaki filma Oxfordška sme-tana Steven, Charles, William Ana in drugi so vsekakor odraz nekega trenutka v življenjskem krvotoku. lahko resnićno so, lahko so pro-dukt fantazije, fikcija, ven-dar ni to nič doloćljivega. Vse umetnine so odraz in izraz svoje dobe. Torej...?

Če se lotimo stilistićne in oblikovne plati NESREĆE, je položaj precej podoben prej-šnjemu odstavku. NESREĆA je zelo, zelo spretno obliko-vana. Izjemni posnetki, teh-nika flash-back, kader, proti-kader, izmenjavanje dolgih in kratkih kadrov, voźnja kame-re horizontalno, voźnja ka-mere vertikalno, uporaba zooma itd. Toda, če se vpra-šamo, kaj vse to pomeni, ni

nobene zadrege pred odgovo-rom: Nić posebnega. Nam sti-listićeno oblikovna plat kaže umetnićkost umetnine? Ne! Stilistika in oblikovnost sta moźni lahko pri umetnini ali pri filmski novici. Stilistika in oblikovnost ugotavljata sa-mo pravilnost in nepravilnost že omenjenih elementov, nikakor pa ne dasta kvalitete umetnine. Takšna raziskava je sicer moźna in je znanstve-na stroka, toda to nić ne po-meni za umetnićkost umetni-škega dela. Torej...?

Pavlovićev film Prebujanje podgan nam predstavi junaka Velimira Bamberg, imenova-nega Pacolino, kot zagrićene-ga stalinista, ki je leta 1948 obsojen na štiri leta zapora, potem ko je KPJ prekinila odnose s Sovjetsko zvezo, po-tem znova postane glasnik pravih idej, dokler ne pride usodno leto »afere Ranković«. Torej povsem jasno je, da se Prebujanje podgan naslanja na socialno zgodovinsko oza-dje. Sama naslonitev nekega konkrećnega zgodovinskega dogodka je moćno vprašljiva, zakaj zgodovina se spreminja, zgodovinska potemtakem postane vprašljiva. Tako nas sploh ne zanima pri filmu Prebujanje podgan zgodovi-na, »nedvomno najostrejšega politićnega filma, ki ga je na-redila mlada jugoslovanska kinematografija«, kakor sodi Marcel Martin.

S tem, ko nas pri Prebuja-nju podgan ne zanima zgodo-vina, pri NESREĆI pa sti-listićeno oblikovna plat in odraz oziroma izraz dobe, smo prišli do majave toćke v obravnavanju umetnosti, ki umetnino izloći iz obmoćja znanosti. Znanost hoće vsako umetnino razumeti, toda umetnina je znanosti nekaj nerazumljivega. Znanost kot znanost pa nikdar ne dvomi sama vase. Torej se umetnina javlja znanstveniku kot ne-kaj temaćnega, skrivnostnega in nejasnega. Pri umetnini je vedno nujno prisoten ćlovek, ki mora maleti in ukinjati ne-jasnost umetniškega dela.

Sedaj ob otodi omenjeno navedimo nekatere znane tr-ditve, ki govore o umetnosti. V stari Grćiji je veljala Pla-tonova trditev: umetnina je apate (prevara, slepilo, laź). Umetnina je posnetek posnet-ka, senca sence in nastaja iz najbolj temaćnih ćlovekovih pobud in spodbuja ćlovekovo ćustnost in strast. Zato je umetnina škodljiva. Modri Aristotel je temu nasproto-val, predvsem pri oznaćitvi tragedije, ki povzroća strah in soćutje (fobos in eleos) in oćišćenje; vse to pa nima ućinka na moralo, misel... Dalje bi lahko govorili o Tainu, Heglu, itd. Toda zna-most je vedno bolj in bolj nemoćna; umetnost jo prese-ga...

(nadalj. na 15. str.)

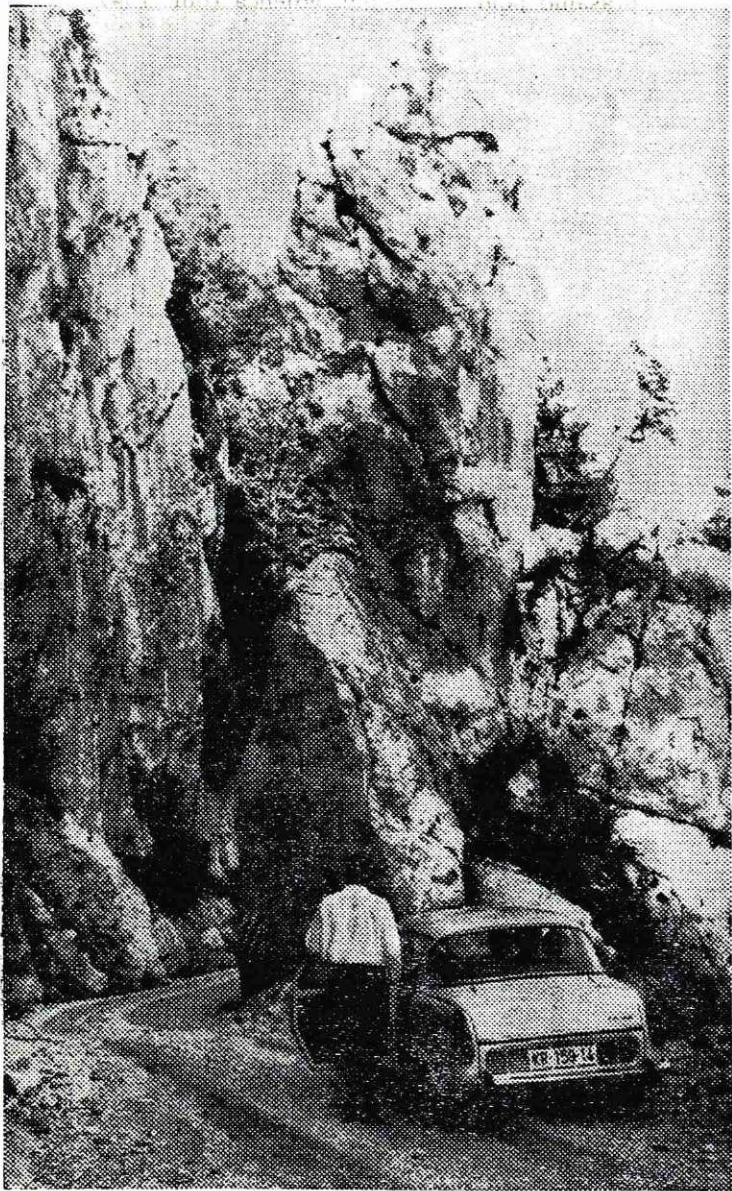
film • film • film • film • film • film • film

Nastop glasbeno-ritmične skupine Svobode Javornik

Preteklo sredo je bil v pevski sobi kulturnega doma na Javorniku nastop cicibanov, ki že nekaj mesecev pridno sodelujejo v ritmično glasbeni skupini pri javorniški Svobodi. Program je bil zelo pester, pripravila in vodila pa ga je Marija Malejeva. Otroci so zapeli precej pesmic in z njimi popeljali poslušalce od pomladi preko poletja in jeseni do zime. Vezni tekst je brala dijakinja jeseniške gimnazije Mojca Vengar. Ko se bodo otroci vrnili s počitnic, se bodo spet zbrali v pevski sobi in začeli znova z delom, ker imajo v načrtu nov program.

Prav bi bilo, da našim najmlajšim, ki s tolikšnim navdušenjem sodelujejo v ritmično glasbeni skupini na Javorniku, posvetimo več pozornosti. Ne bo odveč pripomba, da bi se poleg staršev otrok morali na taki prireditvi, ki je trajala dobro uro, zbrati tudi drugi, zlasti pa tisti, ki so bili vabljeni, pa jih tokrat ni bilo.

Nova cesta na Srednji vasi je izredna paša za ljubitelje naravnih lepot

Kakršni so ljudje, tak je odnos

Toneta Šmitka prav dobro poznamo vsi Jeseničani. Že od novembra leta 1945 poučuje na jeseniški gimnaziji. Ves ta čas pa njegov delovni dan ni bil vezan samo na šolski pouk, temveč se je ukvarjal s športom tudi še potem, ko je šolski zvonec že odzvonil. Trenutno je član tehnične komisije odbojcarskega kluba Jesenice, pri smučarskem klubu dela v alpskem referatu s pionirji, hkrati pa je tudi duša šolskega športnega društva Kovinar na Gimnaziji. Da bi kaj več zvedeli o njem, smo ga poprosili za kratek razgovor.

Vi imate največ zaslug za ustanovitev jeseniške odbojke...

Z odbojko sem se začel ukvarjati že pred vojno v Kropi. Na Jesenicah smo ustanovili odbojcarsko ekipo leta 1946, v njej pa so igrali še predvojni igralci, med njimi tudi France Božič, Slavom Berlišk, inž. Miro Dermelj, Lojze Jeram in Lojze Štrumbl. Leta 1949 smo se borili za vstop v I. ligo, uspeli pa smo leto kasneje. Leta 1949 je že nastopil tudi Dušan Prešeren. Dvajsetletnice bi se moral spomniti tudi odbojcarski klub.

Pravijo, da vam je odbojka »napolnila glavo«?

To ni povsem res. Najljubša športna igra mi je nogomet, čeprav se zdaj ne morem razumeti, kako je mogel pred leti predstojnik nekega zavoda kategorično obsoditi nogomet, da je nevzgojen, češ da je surov.

Pri šolskem pouku pa bolj forsiram košarko kot odbojko, vendar so pogoji zanjo še slabši kot za odbojko. Učenci laže igrajo v mali telovadnici ali na makadamskem igrišču odbojko kot košarko. Šola bi morala dobiti novo telovadnico. Sedanja je neprimerna in meri 7,50 x 17,50 x 5 m in je pravo čudo, da je iz nje izšlo toliko dobrih odbojkarjev. Kdor bi rad videl, da bi gimnazija vzgojila tudi dobre košarkarje, naj se potruzi, da bo šola dobila asfaltirano ali betonsko košarkarsko igrišče. Poiskal naj bi se tudi ustrezen organ (morda občinska športna zveza), ki bi organiziral

ligaško tekmovanje po zgledu radovljiško-jeseniške odbojcarske lige.

Šolsko športno društvo na šoli se ukvarja predvsem z odbojko. Imate s strani šole za delo ŠSD dovolj razumevanja?

Šola nam je dala letos približno 400,00 din podpore. Druge konkretne strokovne ali moralne pomoči pa je bolj malo, ker se pač ukvarja mladina še z vrsto drugih aktivnosti. Zato sem pri svojem delu osamljen.

Kaj še ovira delo ŠSD?

Dejavnost zavirajo dragi zdravniški pregledi in draga tekmovanja. Ze dalj časa se borim za to, da bi Gorenjska imela svojo consko odbojcarsko ligo, da nam ne bi bilo treba hoditi v Trebnje, Bovec... Za to se sicer borim sam, čeprav mi je že marsikdo dal prav. Povedati pa želim tudi to, da ne moremo tekmovati za atletske šolske pokal, ker nimamo igrišča.

Na občnem zboru ObZTK Jesenice je bila izražena misel, da mladiška organizacija premalo skrbi za vključevanje mladine v športne organizacije. Se s tem strinjate?

Občinska konferenca ZMS bi na področju telesne kulture lahko veliko storila. Ena od oblik bi bila tudi ta, da bi organizirala brigado, ki bi gradila atletske stadione za Titovim domom. Naši mladinci so bili že v raznih brigadah, zase pa niso naredili še ničesar.

Omenili ste atletske stadione...

Za Titovim domom bi se moral zgraditi atletske sta-

dion, ki pa ne bi smel imeti posebnih igrišč za športne igre, morda le nogometno igrišče. Igrišča za športne igre pa bi se morala zgraditi pri vseh šolah.

Na Jesenicah bi se ustrezni forumi morali zgledovati po radovljiški občini, ki ima že plan gradnje šol in gradnje telovadnic.

Rekli ste: »Bistvo finančne problematike je v odnosu do telesne kulture, odnos pa ustvarjajo ljudje. Kakršni so ljudje, tak je tudi odnos...«

To si razlagam s tem, da je šport v Velenju, Murski Soboti, Ravnah, Kranju, itd. naredil velik napredek zato, ker so na položajih, kjer se odloča, ljudje, z ustrežno usmeritvijo v telesno kulturo.

Ali občinska športna zveza dovolj skrbi za šolska športna društva?

Mislim, da glede na efekt, dotacije, ki jih dobi SD Jesenice, društva TVD Partizan in šolska športna društva niso v pravem sorazmerju. Množičnost ni dovolj podprta v primerjavi s kvaliteto. Ne trdim pa, da je ŠSD dolžna podpirati občinska športna zveza, saj nam je znano, da v radovljiški občini športna zveza za ŠSD ne prispeva nič. Torej bi za ŠSD morali finančno skrbeti tudi drugi forumi.

Česa si želite?

Da bi od preostalih dvanajstih let poučevanja vsaj polovico te dobe učil v vsaj zadovoljivih materialnih pogojih, da mi ne bi bilo treba ves čas le improvizirati. Prav zaradi svojega večletnega inproviziranja imam pravilne poglede na neimprovizirane objekte.

In česa se bojite?

Bojim se, da je moja bojazen, da se stanje ne bo izboljšalo, še kako utemeljena...

Z.

Na slavlju ob 100-letnici Železarne, ki je bilo minulo nedeljo pri Zoisovem gradu v Bohinju, je sodelovala tudi bohinjska folklor

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

28. in 29. junija amer. barvni CS film MADAME X, v glavni vlogi Lana Turner, ob 17. in 19. uri.

30. junija amer. film PRVA ZMAGA, v režiji Ota Premingerja, v glavni vlogi John Wayne, ob 17. uri.

1. in 2. julija amer. barvni CS film ZGEČKAJ ME, v režiji Normana Tavroga, v glavni vlogi Elvis Presley, ob 19. uri.

3. julija amer. film EN DAN NA DIRKAH, v režiji Sama Wooda, v glavni vlogi Brata Marka, ob 19. uri.

4. julija šp. barvni film KO TEBE VEC NE BO, v režiji Maria Kamija, v glavni vlogi Rafael Margaret, ob 17. in 19. uri.

5. julija ital. barvni film OSAMLJENEC IZ NEVADE, v režiji Alfonza Balazarja, v glavni vlogi George Martin, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

28. in 29. junija amer. barvni CS film ZGEČKAJ ME, ob 18. in 20. uri.

30. junija in 1. julija amer. barvni CS film MADAME X, ob 18. in 20. uri.

2. julija amer. film EN DAN NA DIRKAH, ob 18. in 20. uri.

3. in 4. julija amer. film SKRIVNOSTNA VOJNA HARRYJA FRIGA, ob 18. in 20. uri.

5. julija amer. ital. barvni film NEPREKOSLJIVI, ob 18. in 20. uri.

Kino DOVJE

28. junija amer. barvni film BOBNI VZDOLZ MOHAVKA.

29. junija ital. barvni CS film V ZENITU SONCA.

3. julija amer. barvni CS film MADAME X.

5. julija amer. barvni film SKRIVNOSTNA VOJNA HARRYJA FRIGA.

Kino ŽIROVNICA

29. junija amer. barvni film BOBNI VZDOLZ MOHAVKA.

6. julija amer. barvni HARRYJA FRIGA.

Kino KRANJSKA GORA

28. junija angl. barvni CS film TRAJEKT ZA HONG KONG.

29. junija amer. barvni film SKRIVNOSTNA VOJNA HARRYJA FRIGA.

1. julija amer. film PRVA ZMAGA.

3. julija amer. barvni CS film ZGEČKAJ ME.

5. julija amer. barvni CS film MADAME X.

ZAHVALA

Vsem, ki ste nama ob težki izgubi najinega sina

IZTOKA

tako nesebično pomagali in nama stali ob strani, se najlepše zahvaljujemo.

Jelisava in Tone Meglič

ZAHVALA

Ob prerani smrti našega dobrega moža, očeta in starega očeta

FRANCA POGAČARJA

se iskreno zahvaljujemo kolektivu valjarne žice Bela za darovano cvetje in vsem sodelavcem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo tov. Antonu Grošlju, obratovodju valjarne žice Bela za poslovljne besede ob odprtem grobu. Iskrena hvala tudi vsem znancem in sosedom, ki so nam v teh težkih dneh stali ob strani in nam nudili vso pomoč.

Zalujoča žena Jožefa, hčerka Jožica s sinom hčerka Irena in sin Franci z družino.

ZAHVALA

Ob prerani in težki izgubi našega očeta

ANTONA KOKALJA

strojnika v valjarni 2400 se najlepše zahvaljujemo vsem, ki so na kakršen koli način počastili njegov spomin.

Posebno zahvalo smo dolžni vsem sosedom, posebno pa Koblarjevim, Belcevim, Ivštani, Mežnarcu in Ljutu, ki so nam v težkih trenutkih nesebično pomagali. Iskrena hvala govrnikom tov. Tišovu, Svetinu in inž. Koselju za ganljive besede ob grobu ter vsem njegovim sodelavcem iz valjarne 2400 in drugim za denarno pomoč.

Zahvaljujemo se vsem prijateljem in znancem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti.

Zalujoči: žena Neža, sinovi Pavel, Marko in Anton z družino ter ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob tragični smrti mojega sina in njegove mamice

RUBELJ STANISLAVA IN SLAVICE

se vsem, ki so ju spremili na njuni zadnji poti, najlepše zahvaljujem.

Užaloščeni oče Stan-ko s starši

TRGOVSKO PODJETJE ROZCA NA JESENICAH razpisuje

dodatno še tri (3) učna mesta za učence moškega spola za poklic prodajalca. Pogoji za sprejem je dokončana osnovna šola.

Učenci prejemaajo ves čas učne dobe mesečno štipendijo, za prav dober ali odlični učni uspeh pa prejmejo vsake pol leta še posebno nagrado.

Po končani triletni učni dobi in dveletni praksi bo podjetje vsem interesantom omogočilo vpis v poslovodsko šolo in prispevalo pretežni del denarja za stroške šolanja.

Prijave sprejema podjetje do četrta, 3. julija 1969.

Trgovsko podjetje ROZCA Jesenice

RAZPIS

KRAJEVNA SKUPNOST JAVORNIK — KOROŠKA BELA razpisuje prosto delovno mesto

HISNIKA

v kulturnem domu na Javorniku

POGOJI:

- KV kurjač parnih kotlov, ali dokaz, da je bil že zaposlen pri tovrstnih delih;
- KV kjučavničar ali
- KV vodovodni instalater (za razna popravila v stavbi).

Zaželeno je, da bi hišnik kulturnega doma sodeloval tudi pri tehničnih delih na odru, kadar bodo gledališke predstave. Vse ostalo po dogovoru. Hišnik ima na razpolago trisobno stanovanje v kulturnem domu in ga lahko zasede takoj po nastopu službe.

Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

Pismene prijave pošljite najkasneje do 15. julija na naslov: Krajevna skupnost Javornik—Koroška Bela, Jesenice, Kidričeva 24.

Krajevna skupnost Javornik—Koroška Bela

RAZPIS

DOM UČENCEV ŽIC — JESENICE, VIKTORJA KEJŽARJA 35 RAZPISUJE:

sprejem učencev v dom za šolsko leto 1969/70.

Učenci, ki bodo v šolskem letu 1969/70 sprejeti v I. letnik in ostale razrede srednjih, strokovnih in poklicnih šol in želijo bivati v domu, morajo do 20. julija vložiti prošnjo, kolkovano s 0,50 din in priložiti:

- vprašalno polo za sprejem gojenca (obr. 1,74)
- prepis zadnjega šolskega spričevala in mnenje šole.

Prednost za sprejem imajo učenci iz oddaljenejših krajev, iz socialno šibkih družin in dobri učenci.

Prosilci, iz socialno šibkih družin lahko zaprosijo za znižanje oskrbovalnine, če prošnjo priložijo:

- potrdilo o premoženjskem stanju
- potrdilo o osebnih dohodkih staršev
- potrdilo o otroškem dodatku.

O sprejemu bodo prosilci obveščeni do 15. avgusta. Podrobne informacije dobite v tajništvu doma.

Uprava Dom učencev ŽIC

RAZPIS!

Predsedstvo mladine železarne Jesenice bo v letošnjem letu izvedlo zamenjavo oziroma enomesečno specializacijsko prakso mladincev, ki so v rednem delovnem razmerju z železarno Jesenice.

1. V zamenjavo bomo poslali 3 jeklarje — martinarje, 3 valjavce, 2 vzdrževalca in 2 tehnikarje v železarno POLDI Kladno, ČSSR v dneh od 15. julija do 15. avgusta.

2. Organizator se obvezuje, da bo zagotovil mladincu zgoraj navedeno ustrežno mesto, na katerem bo opravljal tri tedne po turnusu 4 + 1 redno prakso, četrty teden pa mu bo njihova Zveza mladine nudila brezplačno ogled najlepših krajev ČSSR.

3. Vsak mladinec, ki bo izbran bo prejel najmanj 1500 KCS, od tega polovico takoj po prihodu na delovno mesto. Od te vsote bo moral vsak mladinec plačati dnevno 3,5 KCS za kosilo v delavski menzi, medtem ko bo zajtrk in večerjo dobil pri prijatelju pri katerem bo stanoval.

4. V poštev pridejo mladinci, ki izpolnjujejo enega od pogojev te točke, da ni star več od 27 let in da ima možnost nastaniti in prehraniti tri tedne istega prijatelja, kateri bo nudil enake usluge v ČSSR. Praktikan-ti iz ČSSR bo vzdrževal od 15. avgusta do 7. septembra.

5. Prednost imajo mladinci, ki imajo čim več možnosti koriščenja rednega dopusta, za ostale dni pa bo dobil vsak mladinec neplačan dopust. Za zamenjavo bo potrebno tudi dovoljenje obratovodstva.

6. Prijavite se najkasneje do 1. julija 1969 na naslov: Predsedstvo mladine železarne Jesenice ali telefon na št. 218, kjer dobite tudi vse nadaljne informacije.

PK ZMS Železarna Jesenice

Slaba uvrstitev

Turnir za prvenstvo Slovenije se je za jeseniške mladinke kaj slabo končal, saj so se uvrstile po lanskoletnem uspehu, ko so bile slovenske odbojkarke prvakinje, šele na četrto mesto. Prav gotovo pa bi bile prve tudi letos, če bi se prvenstva lahko udeležile vse igralke, vendar so nekatere že odšle na počitnice. Tako so iz prve ekipe nastopile samo Drak-slerjeva, Filipajeva in Trančarjeva.

Turnirja so se udeležile sa-

mo štiri ekipe. Jeseničanke so izgubile vse tekme z naslednjim rezultatom:

Celje : Jesenice 2:0 (15:13, 15:11)
Kamnik : Jesenice 2:0 (15:13, 15:10)
Fužinar : Jesenice 2:1 (15:4, 11:15, 15:1)

Po rezultatih sodeč v setih, pa je videti, da niso igrale podrejene vloge, saj bi prvi tekmi z malo več sreče lahko dobile, set pa so vzele kasnejšemu prvaku Ravnem.

Z.

Iskanje filmskosti

(nadalj. iz 13. str.)

Če na koncu banalno strne-mo misli o iskanju filmsko-sti, lahko odgovorimo: da nas iskanje vedno **hic et ubique** obdaja, ko ga nikoli ne bomo razrešili do potankosti, iska-nje je vedno odprto, ko je vedno drugačno. Pojavlja se nam v drugačni novi skušnji. Podobno je s filmskoštyo, ki je v tesni povezanosti z iska-njem, ki je toliko pomemb-nejša od iskanja pač zatega-delj, ker je šele filmskost ti-sto in to, po kateri film je.

O tem ontološkem problemu pa se zastavljajo vedno sve-ža vprašanja, ki jih bo pri-poročljivo kdaj drugič obrav-navati in raziskati.

-na

Jeseničanke brez uspeha

Vabilo za sodelovanje na mednarodnem namiznoten-skem turnirju v Ljubljani so dobile tudi Jeseničanke.

Prvi dan tekmovanja v kon-kurenci članic pa smo bili brez zastopnice, ker je Nova-kova prepozno dobila obve-stilo, da se tekmovanje pri-čne prej, kot je bilo predvide-no.

Naslednji dan je Ušenični-kova tekmovala pri mladinkah in pionirkah, vendar brez uspeha. Pri mladinkah je v prvem kolu izgubila z Jelerjevo 2:0, v prvem kolu pa je izgubila tudi v tekmo-vanju pionirk.

Z.

S srčnostjo prijorjena zmaga

Po sobotni težko priporjena zmagi moške ekipe se je med igralce, funkcionarje in navijače spet povrnilo upanje, da se bo ekipi le uspelo obdržati v I. slovenski ligi. Napor, ki ga moštvo vloga v vsakem srečanju, se že bogato obrestuje. Štiri priporjene točke v zadnjih treh kolih bodo odločilno vplivale na razplet dogodkov v drugem delu prvenstva, saj je najnevarnejši tekmecek KROJ že zaosotal za našim moštvom tri točke.

Sobotno srečanje bo gotovo ostalo zapisano v kroniki kluba. Po hudi poškodbi inž. Senčarja, kateremu so morali nuditi prvo pomoč v jeseniški bolnici, je vsa odločitev padla na mlade igralce. Zaradi zelo slabega sojenja pa so kmalu morali zapustiti igrišče Božič, Razinger in Dragojevič, tako da je moral v najbolj dramatičnem zaključku ponovno stopiti na igrišče Lado Sodja, ki je s tremi odločilnimi skoki pod svojim košem priboril moštvo žogo in obdržal na igrišču ravnovesje ter bistveno pripomogel k pomembni zmagi.

Ženska ekipa premaguje z lahkoto vse ovire. Nekaj let nazaj nobeno moštvo ni tako suvereno vladalo pod koši kot letos naše. Velika razlika v kvaliteti pa ne pelje k napredku, temveč k stagnaciji,

saj naše igralke igrajo lahko tudi s polovico moči in še vedno zmagujejo.

Mladinci so po prvem delu tekmovanja v gorenjski ligi na tretjem mestu. Jesenski razpored je za moštvo ugoden, ker imajo vse težje nasprotnike na domačem igrišču in je zato pričakovati še boljše uvrstitve.

Pionirska ekipa niza uspeh za uspehom. V spomladanskem delu prvenstva SRS v Ljubljani med 16. ekipami so zasedli četrto mesto. Lahko pa bi igrali tudi v finalu, če se ne bi že na polfinalnem srečanju poškodoval Dušan Pirih, ki je bil stebler moštva. Kljub temu, da ostali igralci niso zmogli težkih srečanj, je uspeh pionirjev zadovoljiv.

JESENICE : RUDAR 75:71
Začetek srečanja je obetel zelo veliko. Ozka conska

obramba domačega moštva je zmedla goste tako, da v prvih štirih minutah niso dosegli koša. V nasprotnih napadih pa je inž. Senčar zanesljivo polnil koš gostov, tako da je domače moštvo vodilo z rezultatom 9:2. V naslednjih minutah so gostje počasi uredili svoje vrste in poskušali z meti od daleč spremeniti rezultat. To jim je kmalu tudi uspelo, ker so zadevali koš tudi iz velike razdalje.

Tempo igre je precej izčrpal domače igralce, ki so se potem v obrambi posluževali tudi nedovoljenih posegov, tako da je Marko Božič imel že v 10. minuti tri osebne napake. Igra je bila še vedno hitra in v mejah ostrosti. Gostje so v 15. minuti izrabili nedolžnost domače obrambe in prvič prišli v vodstvo. V 20. minuti je bil rezultat izenačen, nato pa je Koren, ki je nastopil bolan, trikrat zaporedoma zgrešil nasprotnikov koš in že so gostje iz vseh treh napadov dosegli vodstvo šestih točk. V prvem delu se je odlikoval Čampa, ki je bil poleg inž. Senčarja najboljši igralec domačega moštva. V drugem polčasu se je že v začetnih minutah igra spet obrnila v korist našega moštva. Že v 4. minuti pa je prišlo do grobega prekrška gostov nad inž. Senčarjem, ki je moral po pomoč v jeseniško bolnišnico. Gostje so vedeli, da je treba za vsako ceno onemogočiti najboljšega igralca srečanja, zato tudi niso izbirali sredstev. Od te minute naprej pa se je začela vse ostrejša igra, katero slaba sodnika nista več mogla kontrolirati. Gostje so postajali vse bolj predrzni in niti žaljivke niso prebudile sodnikov, da bi začela ukrepati ostreje. Domače moštvo je kljub odsotnosti inž. Senčarja uspelo obdržati razliko v koših vse do zadnjih minut igre. Občinstvo, ki se je ponovno zbralo v večjem številu, je precej pripomoglo, da so domači igralci z njihovo pomočjo zbrali še zadnje moči in zasluženo premagali trdega nasprotnika. Za pomembno zmago zaslužijo pohvalo vsi igralci, ki so končno le spoznali, da se z borbenostjo na igrišču spremeni tudi vodstvo gostov v svojo korist. Zadnja srečanja so pokazala, da ni več razlike med »starimi« in »mladimi«, moštvo so potrebni vsi, ki se znajo srčno boriti za barve KK Jesenice. Strelci za Jesenice: inž. Senčar 20, Čampa 16, Božič 12, Koren 7, Rogelj 2, Svetlin 2, Dragojevič 5, Bunderla 10, Razinger 3.

-nik

Posebno obvestilo

Še vedno se lahko javite za rekreacijsko zamenjavo s CSSR, kjer je še dovolj prostora. Niso pa zasedena še mesta tudi za zamenjavo praktikantov. Točne informacije dobite na tel. 218. V zvezi s temi zamenjavami je zdaj vse urejeno, največji problem so ravno prijave. Samo za rekreacijsko zamenjavo je še 30 prostih mest.

Mladi atleti se hitro uveljavljajo

Ivan Lakota drugi v metu diska v Sloveniji

Prejšnjo soboto je bilo v Novi Gorici ekipno prvenstvo za mlajše mladince in mladinke za atletski pokal Slovenije. Mladinci so tekmovali v trinajstih, dekleta pa v devetih atletskih disciplinah.

Za to tekmovanje so bila v aprilu in maju področna prvenstva, ki so se štela za kvalifikacije. V vsako disciplino se je uvrstilo 12 najboljših mladincev in mladink.

Od AK Jesenice so se za Novo Gorico uvrstili: Ivan LAKOTA — met diska in krogla (1,5 kg oz. 6 kg), Danilo KLINKON — met kopja, Ivan ČUFAR — skok v daljino, Marko DAKSKOBLER — tek na 1000 m, Srečko TRPIN — hoja na 5 km (brez kvalifikacije), Anica VIDIC — tek na 400 m in Kati PURGER — skok v višino.

Najbolj uspešen je bil Lakota, ki je osvojil drugo mesto v metu diska z 39,59 m in šesto mesto v metu krogla z 10,57 m ter s tem priboril za ekipo 18 točk. Klinkon zaradi zaključnega šolskega izleta ni nastopil.

Čufar je bil v skoku v daljino šesti (5,73 m), Dakskobler pa deveti v tekni na 1000 m (2:45,0) in je dosegel svoj najboljši čas.

Prav prijetno je presenetil komaj petnajstletni Trpin v hoji na 5 km. Z 28:43,1 (zmagovalec Lah 28:08,1) se je uvrstil na 4. mesto. To je bil Trpinov prvi nastop v tej disciplini. Morda pa bo AK Jesenice le počasi uspelo pridobiti za to zanimivo atletsko disciplino še druge mladince. Znano je, da so Jesenice prav v hoji dolgo vodile in imele re-

prezentante Vistra, Benedičiča, Potočnika, Tabakoviča idr.

Anica Vidic je bila osma v tekni na 400 m (68,8). Kati Purger pa je delila 6.—7. mesto s 135 cm skok v višino. Obe sta letos zmogli že več. Prav gotovo pa bosta še dosti dosegli na prihodnjih tekmovanjih, ker sta zelo prizadevni.

Dosežki mladih jeseniških atletov in atletinj so prav zadovoljivi. Mladinci so osvojili 37,5 točk in 8. mesto med 15. ekipami, dekleta pa sta dosegli 11,5 točke in 10. mesto med 11. ekipami.

Med mladinci je ekipno zmagal celjski Kladivar, med mladinkami pa so bile najboljše domačinke.

Tekmovalni pogoji niso bili ugodni. Poleg trde steze je tekmovalce pestila vročina in neprijeten veter. Tudi organizacija tekmovanja je šepala.

Na kraju naj povem, da se je lani na to tekmovanje od AK Jesenice uvrstil en sam mladinec, letos že pet in še dve dekleti. Kaže, da bo prihodnje leto jeseniško zastopstvo v tem tekmovanju še številnejše.

Vibr.

Veliko priznanje našim plezalcem in reševalcem

Komisija za alpinizem pri Planinski zvezi Slovenije se v največji meri zaveda svoje velike in odgovorne naloge pri načrtni vzgoji in izobraževanju mladih plezalno-alpinističnih kadrov.

Na iniciativo te komisije organizira čez 25 alpinističnih odsekov vsakoletne plezalne šole, tečaje, taborne in skupne ture, na katerih se mladi seznanjajo z nevarnostmi gora, tehniko plezanja in tehniko reševanja. Organizacija plezalno-alpinističnih šol, tečajev in taborov mora biti vedno zaupana in poverjena le najboljšim, ki so sposobni in pripravljeni prenašati in posredovati svoje bogato teoretično in praktično-tehnično znanje ter večletne izkušnje na mlajši priha-joči rod plezalcev in alpinistov.

Letos je komisija za alpinizem pri PZS pripravila vse potrebno za letni plezalno-alpinistični tabor v Krnici, ki se bo začel v ponedeljek, 30. t. m. in bo trajal do nedelje, 13. julija. Tabor bodo

vodili naši plezalci, alpinisti in gorski reševalci. Odgovorna naloga je zaupana Maksu Medji, Albinu Noču in Toneu Zagarju iz našega alpinističnega odseka in naše GRS postaje. Prepričani smo, da bodo v vsakem pogledu popolnoma opravičili zaupanje.

V času od 25. junija do 6. julija pa bo zvezni alpinistični tabor na Großglocknerju, na katerem se bodo mladi plezalci in alpinisti iz vseh republik seznanili s tehniko plezanja v ledu in snegu. Na tem zveznem taboru bo kot dežurni reševalec sodeloval Janez Ramuš z Jesenic.

Za načrtno vzgojo mladih plezalcev, alpinistov in bodočih gorskih reševalcev morajo biti izbrani res le najboljše in ta čast je letos v republiškem in zveznem merilu v suhi skali ledu in snegu zaupana našim ljudem. To je vsekakor lepo in veliko priznanje in zaupanje našim mladim plezalcem, alpinistom in gorskim reševalcem.

Zuro

SODELAVCI!

Pripravljajte se na pohod železarjev na Triglav 12. in 13. julija